

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА**

**Факультет іноземних мов
Кафедра англійської мови**

**Особливості наративу автора Гернана Діаза у
романі “The Trust”**

Кваліфікаційна робота

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)

Виконала:

студентка 2 курсу, 211(М) групи
Мартишко Валентина Василівна

Керівник:

кандидат філологічних наук,
доцент **Соловйова О.В.**

*До захисту допущено
на засіданні кафедри*

протокол № _____ від _____ 2025 р.

Зав. кафедрою _____ доц. Соловйова О.В.

Чернівці – 2025

АНОТАЦІЯ

Мартишко В.В. Особливості наративу автора Гернана Діаза у романі “The Trust” – Рукопис. Кваліфікаційна робота на здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр» зі спеціальності 035 «Філологія». Чернівецький нац. ун-т імені Юрія Федьковича. Чернівці, 2025. 95 с.

У кваліфікаційній роботі *розглянуто* теоретичні аспекти поняття наративу. Проведено аналіз наративних частин роману "Trust" Гернана Діаза. Здійснено лексичне та стилістичне порівняння наративів, викладених від імені чоловіка та жінки.

Ключові слова: наратив, чоловічий наратив, жіночий наратив, авторський стиль, лексичні особливості, стилістичні особливості, Гернан Діаз, "Trust".

ABSTRACT

Martyshko V.V. Features of Hernan Diaz's Authorial Narrative in the Novel "Trust". – Manuscript. Qualification Paper for the Master's Degree in Specialty 035 "Philology." Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University. Chernivtsi, 2025. 95 p.

This qualification paper examines the theoretical aspects of the concept of narrative. An analysis of the narrative sections of Hernan Diaz's novel "Trust" was conducted. A lexical and stylistic comparison of the narratives presented from the perspective of a man and a woman was carried out.

Key words: narrative, male narrative, female narrative, authorial style, lexical features, stylistic features, Hernan Diaz, "Trust."

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів наукових досліджень інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

_____ В.В. Мартишко

ЗМІСТ

ВСТУП	
РОЗДІЛ 1 НАРАТИВ ХУДОЖНЬОГО ТВОРУ	
1.0. Вступні зауваження.....	
1.1. Поняття наративу.....	
1.2. Лінгвістичні засоби в творенні наративу.....	
1.3. Авторський стиль як один з ключових компонентів наративу.....	
Висновки до розділу 1	
РОЗДІЛ 2 ЛЕКСИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ НАРАТИВУ	
2.0. Вступні зауваження.....	
2.1. Лексичні особливості чоловічого наративу в романі.....	
2.2. Лексичні особливості жіночого наративу в романі.....	
2.3. Порівняння лексичних особливостей наративу автора від імені чоловіка і від імені жінки.....	
Висновки до розділу 2	
РОЗДІЛ 3 СТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ НАРАТИВУ	
3.0. Вступні зауваження.....	
3.1. Стилiстичні особливості чоловічого наративу в романі.....	
3.2. Стилiстичні особливості жіночого наративу в романі.....	
3.3. Порівняння стилістичних особливостей наративу автора від імені чоловіка і від імені жінки.....	
3.4. Зміна типу наративу та збереження особливостей авторського стилю.....	
Висновки до розділу 3	
ВИСНОВКИ	
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	
СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРОВАНОГО МАТЕРІАЛУ	
ДОДАТКИ	

ВСТУП

Вивчення лексичних, семантичних і структурних особливостей наративів у сучасній англomовній прозі є актуальною темою в сучасній лінгвістиці та літературознавстві. Роман *Trust* Гернана Діаза, відомий своєю багат шаровою композицією та поліфонічністю, демонструє різні способи подання одних і тих самих подій через кілька оповідних голосів. Аналізуючи чоловічий та жіночий наративи, ми можемо краще зрозуміти, як у художньому тексті конструюються різні версії реальності, як подається авторська інтенція та як формуються ідеологічні та психологічні смисли. У цій роботі досліджуються як лексичні, так і стилістичні аспекти двох типів оповіді, щоб виявити їхню значущість, функції й вплив на читача. Розглядається, як Гернан Діаз використовує різні мовні засоби для створення контрастних голосів та актуалізації ключових тематичних питань роману.

Розуміння лексичних і стилістичних особливостей наративів у *Trust* допомагає виявити загальні тенденції функціонування поліфонічного дискурсу, що має важливе значення як для теоретичної наратології, так і для практики аналізу художнього тексту.

Актуальність даної роботи полягає в тому, що дослідження наративної будови роману дозволяє глибше осмислити сучасні тенденції в англomовній літературі, зокрема зростання інтересу до многоголосих форм оповіді. Наративна структура *Trust* відображає актуальні моделі розвитку сучасного роману, де істина подається через конфлікт різних голосів. Семантика використаної лексики демонструє, які мовні одиниці визначають характер чоловічого та жіночого дискурсу, як вони функціонують у межах художнього світу та яку роль відіграють у розкритті авторського задуму.

Наукова новизна роботи полягає в гендерному аналізі наративів роману, у виявленні специфіки їх лексики, стилістики, а також у зіставленні цих компонентів у двох контрастних оповідних голосах для окреслення їхньої функції в поліфонічній системі твору.

Метою нашої роботи є виявити та описати лексичні та стилістичні особливості чоловічого і жіночого наративів роману *Trust*, визначити їхню роль у сучасній оповідній моделі та проаналізувати організацію цих наративів шляхом їх порівняння.

Досягнення поставленої мети передбачає розв’язання таких конкретних завдань:

1. дати визначення наративу та охарактеризувати лексичні засоби в його творенні;
2. дослідити поняття авторського стилю як одного з ключових компонентів наративу;
3. виявити лексичні одиниці, характерні для чоловічого та жіночого наративів;
4. пояснити їхню роль у формуванні оповідної позиції та смислів роману;
5. класифікувати ці одиниці відповідно до ключових тематичних груп, важливих для інтерпретації персонажних голосів;
6. проаналізувати стилістичні засоби, характерні для двох типів наративів;
7. порівняти підходи в виборі автором стилістичних засобів та прийомів у чоловічому та жіночому голосах;
8. пояснити доцільність їх використання та ефективність у створенні поліфонічного художнього простору.

Об’єктом нашого дослідження є тексти чоловічого та жіночого наративів роману *Trust*.

Предметом дослідження є лексичні елементи наративів та стилістичні засоби (240), використані оповідачами.

Матеріалом дослідження слугують фрагменти (12) роману *Trust*, що репрезентують два контрастні наративні голоси.

Методологічні основи дослідження передбачали застосування кількох методів лінгвістичного аналізу: дискурсивного аналізу, лексичного та структурного аналізу. Також були використані метод порівняння, метод кількісних підрахунків, індукція, дедукція та класифікація.

Теоретичне значення дослідження полягає у визначенні специфіки функціонування наративів у поліфонічній структурі роману, узагальненні наявних у лінгвістичній літературі підходів до аналізу оповідних голосів та уточненні моделей організації тексту. Результати можуть бути використані в таких теоретичних дисциплінах, як стилістика, наратологія, лексикологія, дискурсологія та загальне мовознавство.

Практичне значення полягає у можливості використання результатів дослідження в навчальних курсах із лінгвістичного аналізу тексту, стилістики та літературознавства, а також при написанні студентських кваліфікаційних робіт.

Мета та завдання визначили структуру роботи. Магістерська робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

У розділі 1 розглядається теоретичний аспект поняття наративу та його роль у структурі художнього тексту.

У розділі 2 аналізуються лексичні та семантичні особливості чоловічого і жіночого наративів.

У розділі 3 розглядаються стилістичні особливості наративів, а також порівнюються їхні подібності та відмінності.

У висновках подано узагальнені результати дослідження. Додатки містять таблиці з характеристикою лексичних і стилістичних особливостей наративів, а також повний список проаналізованих нами стилістичних засобів.

РОЗДІЛ 1

НАРАТИВ ХУДОЖНЬОГО ТВОРУ

1.1. Вступні зауваження

У цьому розділі здійснюється теоретичне осмислення наративу художнього твору як ключового механізму організації тексту та смислотворення. Особливу увагу приділено з'ясуванню сутності поняття *наратив*, його основних характеристик і функцій у художньому дискурсі, що дозволяє розглядати наратив не лише як форму розповіді, а як багатовимірну мовну та комунікативну структуру.

У межах розділу також аналізуються лінгвістичні засоби, за допомогою яких формується наратив, зокрема лексичні, граматичні й стилістичні елементи, а також роль авторського стилю як одного з ключових компонентів наративної організації тексту. Такий підхід дає змогу простежити взаємозв'язок між мовними засобами, індивідуальною манерою письма автора та процесом конструювання художньої реальності в літературному творі.

1.2. Поняття наративу

Особливе місце в сучасній лінгвістиці посідає поняття «наративу» (від лат. *narrare* - оповідати). Ця концепція здавна є одним з головних предметів дослідження літераторів, філософів, мовознавців. Першу спробу дати визначення наративу здійснив Аристотель у своїй «Поетиці» [2, с. 126]. Саме він виокремив поняття сюжету і його значущість для оповіді, заклавши засади для всіх подальших досліджень оповіді протягом століть [3, с. 5].

У 60-х роках XX століття виникла наукова дисципліна наратологія, що досліджує природу, форму та функціонування наративу і намагається характеризувати наративну компетенцію [23, с. 126].

Основи теорії наративу були закладені такими дослідниками, як К. Фрідман, Б. Пропп, Б. Томашевський, А. Веселовський, Б. Успенський та інші. Введення терміну «наратив» у науковий обіг належить Ц. Тодорову, який

популяризував це поняття у 1968 році, зробивши його загальноновживаним у європейській науковій думці [23, с. 126].

У сучасній гуманітаристиці інтерес до наративу постійно зростає, що зумовлено зміною підходів до інтерпретації тексту. Якщо традиційно наратив пов'язували лише з художньою літературою, то нині його розглядають як універсальну модель конструювання смислів, яка функціонує в політичній комунікації, медіадискурсі, праві, освіті, релігії та навіть повсякденних практиках міжособистісного спілкування. Дж. Брунер визначає наратив як «когнітивний інструмент упорядкування досвіду, що дозволяє людині осмислювати світ через історії» [37, с. 47], підкреслюючи його зв'язок із формуванням особистісної ідентичності. Американський дослідник Г. Вайт трактує наратив як спосіб надання історичним подіям структури та причинності, що трансформує факт у смисл [47, с. 23]. На думку В. Фішера, наратив - це фундаментальна форма людської комунікації, оскільки люди мислять, переконують і приймають рішення у форматі оповідей [14, с. 31]. Зі свого боку Ж.-Ф. Ліотар пов'язує наратив із легітимацією знання в культурі, наголошуючи, що суспільство передає цінності, норми та ідеології саме через оповідні структури [16, с. 46].

У цьому сенсі наратив перестає бути виключно способом розповіді та перетворюється на механізм організації колективного й індивідуального досвіду. Соціолог М. Сомерс стверджує, що люди «вкорінені у наративних середовищах», адже будь-яка соціальна реальність інтерпретується через історії, які циркулюють у суспільстві [62, с. 620]. Відповідно, сучасні гуманітарні науки розглядають наратив як динамічний інструмент концептуалізації досвіду, здатний не лише відображати, а й формувати культурні моделі, колективну пам'ять та ціннісні орієнтири.

Французькі структуралісти, зокрема Р. Барт, В. Беньямін, А. Греймас, Ж. Женетт, П. Рікер, розглядали наратив як особливий «тип дискурсу» і пропонували його трирівневу модель. Вона включає: *історію* - зміст, що передає,

про що саме йдеться, *розповідь* - спосіб вираження, що охоплює дискурс і текст, *нарацію* - процес розповіді, включно з реальними або вигаданими обставинами [23, с. 126].

В. Тюпа пропонує власне визначення: «Наратив є обширним і різномірним за структурою поєднаних двох подібних дискурсивних практик, що зв'язують в єдине ціле дві різномірні події - референтну і комунікативну» [23, 127]. Наратив є не лише одним з ключових понять лінгвістики, а й тісно переплітається з психологією, культурно-історичного контексту.

Дослідник В. Лабов розглядає наратив як сукупність лінгвістичних засобів, які дозволяють перетворити перелік подій сюжету на хронологічно впорядковану, емоційно-забарвлену та цілісну оповідь. Він визначає наратив як «спосіб представлення минулого досвіду через послідовність організованих речень, що відображають часову послідовність подій» [23, 127].

На думку В. Передерія, ключовими лінгвістичними характеристиками наративу є: 1) використання підрядних речень, які забезпечують часову організацію подій; 2) розповідь повинна охоплювати минулий час; 3) певні структурні елементи, такі як: *орієнтація* (опис місця, часу, персонажів), *колізія* (конфлікт героїв), *оцінка* (вираження авторського ставлення до подій), *довершеність історії та її зв'язок із контекстом «тут-і-тепер»* [23, 127].

Цінність поняття наративу полягає також у його динамічності. Наративи здатні трансформуватися, набувати нових змістів, адаптуватися до різних історичних і соціальних умов. Один і той самий сюжет може інтерпретуватися по-різному залежно від культурного середовища, комунікативної ситуації, адресата, жанру та навіть технологічного розвитку суспільства. М.-Л. Раян підкреслює, що наратив є «відкритою системою», здатною змінювати форму без втрати смислової цілісності [49, с. 14].

У контексті цифрової культури наратив набуває нових властивостей. Г. Дженкінс описує явище трансмедійного сторітелінгу, коли одна історія розгортається на різних платформах - від фільмів і книжок до сайтів та

соціальних мереж, - і кожен носій додає унікальний зміст [Ліотар, с. 98]. Л. Манович зазначає, що цифрові наративи стають мультимодальними, поєднуючи текст, відео, аудіо, графіку та інтерактивність, що змінює спосіб сприйняття оповіді [57, с. 67]. Своєю чергою М. Кастельс підкреслює, що в мережевому суспільстві наративи циркулюють швидше, конкурують між собою та можуть впливати на соціальну поведінку [20, с. 54].

Особливо відчутними ці зміни є у добу соціальних медіа, де з'явилися нестабільні, фрагментовані, нелінійні та інтерактивні наративи, створені користувачами - у стрічках дописів, вірусних історіях, відеоблогах, рекламних кампаніях, відеоіграх. У таких випадках читач не лише інтерпретує історію, а й стає її співавтором. Це підтверджує тезу Н. Кулдрі, що сучасний наратив - це не лише текст, а соціальна практика, яка вибудовує спільноту й взаємодію [21, с. 382-384].

Отже, динамічна природа наративу зумовлює його здатність змінювати структуру, засоби реалізації та комунікативні функції, зберігаючи при цьому свою центральну роль у передачі та конструюванні смислів.

Цапів А., виділяє такі основні наступні структури наративного тексту. Передусім, наративний текст характеризується: 1) **наратором** (експліцитним або імпліцитним) — суб'єктом, від імені якого ведеться оповідь. Оповідь може бути подана від першого, третього та рідше другого лиця. Об'єктом поданої наратором оповіді в свою чергу є **історія** - серія подій, що відбуваються в текстовому світі, та подані в певній хронології. [32, с. 9].

Історія становить собою такі компоненти, як 1) **зміни** - у причинно-наслідкових зв'язках або у ментальному стані; 2) **актантів** (персонажів), які діють у межах: 2) **текстового простору і часу**, які разом становлять **часопростір** оповіді. [32, с. 9].

На нашу думку, ключовим аспектом наративного дискурсу є **подійність** і зміни у станах речей чи психологічному стані персонажів.

Іншим необхідним компонентом є *фокалізатор* або перспектива, через яку наратор, читач чи інтерпретатор сприймають світ історії (story world) у межах наративного тексту.

Ми вважаємо також за потрібне виділити *інтерпретатора* наративу як важливий його елемент, адже жоден текст не може існувати без участі суб'єкта, що його читає, сприймає, аналізує та інтерпретує.

І останньою нами виокремленою в цій роботі особливістю функціонування наративного тексту є *нарація*, що визначається як спосіб розповіді. Нарація створюється за допомогою ряду лексичних, структурних, стилістичних та інших засобів. Таким чином, наратив і нарація є умовами для репрезентації оповідної історії або світу розповіді [44].

Згідно з теорією Ж. Дерріди, текст - це єдина можлива модель конструювання реальності, так як мова конструює нашу реальність, читачами якої ми є. [3, с. 4]. Текст загалом складається з наративів різного масштабу - великих і малих. Людина постійно перебуває в їхньому середовищі, відчуває їхній вплив та створює нові. Тобто наративи не є чимось статичним: часом одні із них замінюються іншими, а попередні втрачають актуальність і зникають у контексті історичного розвитку [3, с. 4]. Дослідник Р. Бітко зазначає, що наратив можна розглядати як універсальну характеристику культури, яка накопичує та передає різні смисли через оповідь як посередника. У спрощеному вигляді наратив можна визначити як інстанцію, що акумулює суб'єктивний досвід кожної людини [4].

Починаючи з 60-х років наратив перейшов з площини чистої лінгвістики в безліч інших дисциплін, таких як літературознавство, історія, політологія, психологія, філософія, соціологія, та інші. [5, с. 263].

Коли ми говоримо про наратив, ми маємо на увазі не лише вигадану художню оповідь, але й сукупність текстових доробок з дисциплін, що відображають та аналізують нашу реальність.

Наприклад, З. Шелковнікова в своїй статті розграничує *художній* та *науковий* наративи. На її думку художній наратив - це культурний артефакт, що суттєво розходиться з реальністю, тоді як науковий чітко і безпомилково її описує [34, с. 401].

Отже, сучасне трактування наративу виходить за межі традиційної літературознавчої парадигми. Воно охоплює широкий спектр явищ, пов'язаних із відтворенням досвіду, осмисленням реальності та формуванням комунікаційних стратегій. Саме тому вивчення наративу є важливим інструментом аналізу художніх творів, методів перекладу, медіатекстів та соціальних процесів. Розуміння механізмів наративотворення дозволяє глибше інтерпретувати текст, визначати його прагматику, ідеологічні орієнтири та вплив на адресата.

Таким чином, поняття «наративу» посідає важливе місце в сучасній лінгвістиці та інших гуманітарних дисциплінах. Його вивчення сягає корінням античності, але значного розвитку набуло у XX столітті з появою наратології. Наратив, як складний дискурсивний феномен, виконує функцію зв'язку між подіями, текстом і читачем, забезпечуючи багаторівневу репрезентацію змісту. Завдяки своїм універсальним характеристикам, наратив є не лише основою для художньої творчості, а й інструментом пізнання та структурування реальності у науці, історії, філософії, соціології та культурі. Він є динамічним і змінним явищем, що відображає історичні, психологічні та соціальні трансформації, створюючи основу для міждисциплінарного аналізу.

1.2. Лінгвістичні засоби в творенні наративу

Наратив як форма організації мовлення передбачає використання комплексу лінгвістичних засобів, що забезпечують побудову, динаміку та сприйняття оповіді. Під лінгвістичними засобами наративу ми розуміємо сукупність мовних одиниць різних рівнів - лексичного, граматичного,

стилістичного, - які виконують функцію структурної та змістової організації тексту, формуючи його наративну структуру.

За визначенням О. Морозової, «лінгвістичні засоби наративу – це мовні одиниці, що реалізують концептуальні, смислові та емоційні елементи оповіді, створюючи цілісність і динамічність наративної структури» [20, с. 54]. Під лінгвістичними засобами наративу розуміємо сукупність мовних одиниць різних рівнів - лексичного, граматичного, синтаксичного, прагматичного та стилістичного, - які формують структурну та смислову цілісність тексту. За визначенням О. Морозової, такі засоби репрезентують концептуальні, емоційні та образні елементи оповіді, забезпечуючи її динамічність та цілісність [20, с. 54]. Лексико-семантичний рівень є базовим для конструювання наративу, оскільки добір лексики визначає тематичний вектор, емоційну тональність і характер подій. Тематично маркована лексика, властива певній сфері зображуваної реальності, формує смислову єдність тексту та створює очікувану рамку сприйняття. Не менш важливою є оцінна лексика, що дозволяє нараторові виражати ставлення до подій, вводити експресивні акценти та спрямовувати інтерпретацію читача. Образність наративу підсилюється метафорами, гіперболами, епітетами, метонімією, які перетворюють звичайний опис на емоційно насичену картину. Значну роль у відтворенні культурної специфіки відіграють фразеологізми, ідіоми та прецедентні висловлення, що забезпечують автентичність мовної картини світу персонажів.

Спираючись на класичну модель мовних рівнів ми виділимо наступні типи лінгвістичних засобів: лексико-семантичні, морфологічні, синтаксичні та стилістичні.

Лексико-семантичні засоби є однією з основних складових наративу, оскільки саме за допомогою добору лексики автор формує тематичне спрямування, емоційне забарвлення та образний лад тексту. На рівні лексики реалізується основна ідея оповіді, закладаються сюжетні акценти, створюється відповідна атмосфера та формуються характери персонажів.

Однією з найважливіших лексико-семантичних особливостей наративу є використання тематичної лексики, яка відображає конкретну сферу подій, що описуються. Так, наприклад, у воєнному наративі домінують слова на позначення військових дій, зброї, військових звань, станів і подій, що супроводжують бойові зіткнення. Лексеми на кшталт *battle*, *soldier*, *gunfire*, *enemy*, *victory*, *defeat* не лише забезпечують тематичну єдність тексту, а й формують у читача певні очікування, допомагаючи глибше зануритися в описувану ситуацію.

Значну роль у формуванні смислового та емоційного наповнення наративу відіграє оцінна лексика. Слова з позитивною чи негативною конотацією дають змогу авторові передати своє ставлення до подій або персонажів, підкреслити драматизм або героїку певних моментів. Наприклад, словосполучення *glorious victory*, *brave soldier* мають виразно позитивне забарвлення, тоді як *merciless enemy* чи *senseless slaughter* навпаки, акцентують жорстокість або безглуздість описуваних подій. Оцінна лексика виконує важливу комунікативну функцію, формуючи у свідомості читача певну систему уявлень та емоцій щодо зображеного.

Лексична варіативність у наративі забезпечується завдяки використанню синонімічних рядів, що дозволяють уникати повторів та деталізувати образи чи події. Автор може варіювати найменування одного й того самого об'єкта чи явища, використовуючи лексеми з близьким значенням, але з різними семантичними відтінками. Такі синонімічні заміни надають тексту динамічності, дозволяють підкреслити окремі риси персонажів або ситуацій, роблять оповідь виразнішою та багатшою.

Контраст і динаміка оповіді значною мірою забезпечуються за допомогою контекстуальних антонімів. Протиставлення понять створює напруження, підкреслює переломні моменти сюжету, надає текстові драматизму. Завдяки таким антонімічним парам посилюється емоційна напруга, акцентуються

сміслові протиставлення, що дозволяє читачеві краще відчувати атмосферу наративу.

Особливо важливим засобом на рівні лексики є образна мова, яка охоплює використання метафор, епітетів, метонімії, гіпербол. Ці тропи створюють яскраві образи, надають тексту експресивності, підсилюють емоційний ефект. Так, метафори перетворюють звичайний опис на емоційно насичений, образний текст. Епітети поглиблюють характеристику подій та явищ, додають оповіді кольору та атмосфери. Метонімії додають тексту символічного звучання, а гіперболи посилюють експресивний вплив.

Ще одним важливим елементом лексико-семантичного рівня є фразеологізми та ідіоми, які забезпечують культурну специфіку, емоційне забарвлення та мовну природність наративу. Вони відображають національну ментальність, традиції, історичні уявлення та є невід'ємною частиною англomовного наративу, створюючи ефект автентичності та підкреслюючи національний характер оповіді.

Важливе місце у творенні наративної структури належить морфологічним засобам, насамперед часовим формам дієслова, які задають темпоральність оповіді. Саме перехід від *Past Simple* до *Past Continuous* або *Present Simple* допомагає авторові варіювати ритм і ступінь наближення подій до читача. Займенникові форми, зокрема *I*, *we*, *they*, задають позицію оповідача та визначають дистанцію між оповіддю і читачем, що, на думку Д. Германа, є ключовим чинником у створенні ефекту занурення [Herman, с. 22]. Модальні дієслова, як-от *might*, *must*, *could*, виконують функцію маркерів невизначеності, сумніву або необхідності, посилюючи психологічну напруженість наративу.

На синтаксичному рівні наратив організовується завдяки специфічним структурним моделям, що забезпечують логічну, темпоральну та семантичну зв'язність. Розгорнуті описові речення створюють оповідний простір, тоді як короткі, уривчасті репліки імітують синкопованість думок або динаміку подій. Для художнього наративу характерне чергування складних синтаксичних

конструкцій із короткими, майже телеграфними висловленнями, що сприяє створенню драматичного напруження. Інверсія, парцеляція та еліпсис допомагають передати емоційні стани персонажів або особливості авторського стилю. Особливе значення має непряма та вільна непряма мова, яка дозволяє поєднувати голос автора й персонажів без чітких меж, формуючи поліфонічність наративу [Toolan, с. 41].

Структурна цілісність наративу забезпечується механізмами когезії та когерентності. Уживання лексичних повторів, анафори, синонімічних та гіпонімічних зв'язків створює семантичні ланцюжки, що поєднують окремі частини тексту в єдину смислову систему. Зв'язки між реченнями та абзацами формуються також за допомогою темпоральних і логічних маркерів - *however, therefore, meanwhile, eventually* - що програмують порядок інтерпретації подій. М. Галлідей і Р. Хасан вважають когезію одним із ключових показників текстовості, оскільки вона забезпечує сприйняття наративу як завершеної оповідної структури [Halliday & Hasan, с. 77].

Окрему групу засобів становить дейксис, який визначає просторову, часову та особову перспективу оповіді. Просторові маркери *here, there, beyond, temporal now, then, once*, а також персональні займенники задають точку фокусування і визначають фокалізатора. М. Флудернік підкреслює, що саме дейктичні елементи дозволяють читачеві «вбудуватися» в наративний простір і відчувати його зсередини [44, с. 15].

Сучасний розвиток медіа спричинив появу мультимодальних наративів, у межах яких вербальні, візуальні, аудіальні та цифрові знаки співіснують і формують нові способи оповідності. Г. Дженкінс доводить, що у цифрових середовищах наратив часто вибудовується нелінійно — через гіперпосилання, фрагментарність, інтерактивність — що змінює роль реципієнта, перетворюючи його з пасивного читача на співтворця змісту [Jenkins, 2006, с. 104]. Таким чином, у сучасному культурному просторі наратив конструюється не лише мовними, а

й технологічними засобами, що суттєво розширює його функціональні можливості.

Отже, лінгвістичні засоби наративу формують складну систему, в якій кожен мовний рівень виконує власну структурну, смислову або прагматичну функцію. Саме взаємодія лексики, граматики, синтаксису, когезії, дейксису й стилістичних тропів забезпечує цілісність оповіді, її емоційну насиченість, образність і комунікативну ефективність. Наратив не лише передає послідовність подій, а й моделює спосіб їхнього сприйняття, інтерпретації та осмислення, що робить його одним із найуніверсальніших механізмів мовної репрезентації досвіду.

Таким чином, лексико-семантичні засоби виконують у наративі не лише номінативну, а й смислотворчу, емоційно-оцінну та образотворчу функції. Вони забезпечують цілісність, логіку та емоційне наповнення тексту, дозволяють авторові створювати глибокі й виразні оповіді, впливаючи на читацьке сприйняття. Завдяки добору тематичної, оцінної, образної та фразеологічної лексики формується унікальна мовна картина світу наративу, що відображає не лише події, а й ставлення до них, емоції та цінності.

1.3. Наратив як міждисциплінарне поняття

У сучасній науці наратив розглядають як міждисциплінарну категорію, що виходить далеко за межі літературознавства. У психології він трактується як засіб конструювання особистісної ідентичності, адже люди осмислюють власний досвід через розповідь (Bruner; McAdams). У соціології наративи формують колективну пам'ять, національні міфи та ідеологічні моделі, через які суспільство інтерпретує історичні події (Ricoeur). У медіадослідженнях новинні тексти аналізують як сконструйовані оповіді, побудовані за принципами сюжетності, персонажності та оцінності (Allan). Правова комунікація також має наративну природу, оскільки судові рішення та свідчення вибудовуються як логічно послідовні історії, покликані переконати адресата. У цифрову добу

формуються мультимодальні й інтерактивні наративи — у соціальних мережах, відеоіграх, рекламі, де текст взаємодіє з візуальними, аудіальними та технологічними каналами (Jenkins; Ryan). Таким чином, наратив стає універсальним механізмом створення, передавання та інтерпретації смислів у культурі, науці та суспільній комунікації.

Наратив є широким поняттям, яке посідає визначне місце не тільки в лінгвістиці, а й в низці інших сфер досліджень сучасної української науки. Вони включають політичну, медичну, лінгвістичну, педагогічну та чимало інших галузей. В кожній із них поняття наративу має різне значення, притаманне конкретно тій чи іншій галузі.

З точки зору соціологічного дослідження політичних наративів, вивчення наративу — складного феномену — проходило через багато стадій, починаючи від розгляду його лише як рівня мови, а потім включаючи оціночну інформацію, соціокультурні обставини та особистісні риси комунікантів. Немає сумніву, що дослідження політичних наративів в контексті сучасного українського суспільства є важливим. Зрештою, саме вони визначають ідеологічні та політичні переваги різних груп населення нашої країни, а також їхню політичну діяльність, включаючи протестну активність. У підсумку це визначає політичну ситуацію в Україні. Зміна наративної структури в політичній сфері зазвичай супроводжується значними змінами, пов'язаними з соціальними змінами та змінами соціальних інститутів.

На думку Анпілогової Є.Д., в письмовому науково-технічних наративах можна виділити певні лінгвістичні та структурні особливості:

Важливими характеристиками науково-технічного наративу є інформація та логічна послідовність. Важливо зазначити, що використання образних засобів мінімізовано, а основними характеристиками є інформативність, точність, зв'язність тексту та чітка послідовність викладу. Точність викладу залежить від вибору загальноприйнятих мовних одиниць і засобів. Логіка мови та суворості

послідовність викладу інформації зумовлені інтелектуальною природою науково-технічного дискурсу.

Наявність скорочення слів або аббревіатур є актуальною особливістю сучасних наративів в різних сферах. Поява все більшої кількості нових понять і відповідних аббревіатур є результатом суспільного прогресу, цифровізації та збільшення потоку інформації. Оскільки дані передаються у стислому форматі, вони уможливають швидке написання та зберігають час і простір.(1, с. 9)

Безугла Л.Р. говорить, що художній наратив має здатність виконувати всі три функції мови: когнітивну, комунікативну та естетичну. Однак його основною функцією є естетична, яка визначає його сутність, що робить його художнім. Зокрема поетичний наратив — це тип художнього наративу, який включає мовленнєво-мисленнєвий простір між автором і читачем (інтерпретатором) [3, с. 3].

Галактіонова О.В. виділяє особливості історичного наративу. Історичний наратив є особливим типом дискурсу, оскільки він представляє суспільно-історичну думку через мову. Зважаючи на те, що історія – це наука, яка вивчає гуманітарні теми, відповідний наратив поєднує наукові та художні стилі. Образність і драматизація подій характерні риси художніх текстів. У той же час справжні науковці повинні навести переконливу аргументацію та зробити обґрунтовані висновки, які є зрозумілими як для колег, так і для неспеціалістів, тому вони не повинні використовувати неправдиві факти та вигадки.

Завдяки взаємодії суб'єкта пізнання з соціумом очевидно, що ілокутивний акт, незалежно від статусу комунікантів, залишається центральним у історичному наративі. Для цього в історичному наративі використовується аргументація, маніпуляція та стратегії формування оцінки. Таким чином, мета історичного наративу полягає в тому, щоб створити певну систему цінностей, світогляду та громадянської ідентичності членів національної спільноти. Індивідуальний і колективний співіснують в історичному наративі [8, с. 117].

Гудзь Н. вважає, що, говорячи про екологічний наратив, важливо пам'ятати, що людина завжди мала зв'язок з природою, що й призвело до появи та розвитку цієї галузі екології. Він розвивається в рамках міфо-релігійного світогляду. Перші люди сприймали природу в трьох образах: ієрархічний порядок; протилежність, яка складалася з годувальниці та дикої неконтрольованої сили; і ідилічний образ доброзичливості та співчуття. В результаті аналізу лінгвістики екологічний наратив визначають як вид наративу, який має на меті показати взаємодію людини та довкілля, а також наслідки цієї взаємодії. Його мета полягає в тому, щоб повідомити населення про стан довкілля та вплинути на суспільну свідомість. (Гудзь Н. - 3-6)

Лисецька Ю.В. розповідає про особливості релігійного наративу. За її словами, саме релігійний текст у реальному спілкуванні є релігійним наративом. Це сукупність дій або подій у спілкуванні, спрямованих на передачу, збереження та розвиток релігійних уявлень. Релігійний наратив характеризується перевагою віри над раціональним знанням. Мета релігійного наративу полягає в тому, щоб заохочувати людей до віри, закликати до покаяття, стверджувати себе у вірі та доброчесності, проводити богослужіння та пояснювати догмати релігії та конфесій. Релігійна розмова стосується взаємодії мови, культури та ідеології.

Загальні (репрезентивна, комунікативна, апелятивна, емотивна, фатична, інформативна) та спеціальні (молитовна, прохібівна, заклично-спонукальна, прескриптивна, інспіративна, волюнтативна, компліментарна та ін.) функції релігійного дискурсу є специфічними саме для нього. Крім того, лінгвісти виділяють такі функції, як регулювання, світогляд, інтеграція, соціокультурна консервація та агітація [19, с. 1-2].

1.4. Авторський стиль

Авторський стиль нерозривно пов'язаний із наративною організацією тексту, адже саме через вибір оповідача, точку зору, фокалізацію та просторово-часові параметри письменник конструє спосіб сприйняття зображуваної

реальності. Як слушно зауважує Ж. Женет, індивідуальний стиль неможливо аналізувати поза структурою наративного голосу, оскільки він визначає міру присутності автора в тексті, ступінь суб'єктивності та інтерпретаційний потенціал оповіді. Тому ідіолект виявляється не лише в мовних одиницях, а й у способі бачення світу, закладеному в композиційно-наративну модель твору.

Питання авторського стилю, або ж ідіолекту, становить інтерес як і серед вчених-мовознавців, так і літературознавців. Існує багато підходів до аналізу індивідуального стилю автора: семантико-стилістичний і функціонально-домінантний (В. В. Виноградов), лінгвопоетичний (В. П. Григор'єв, Ю. Н. Караулов та ін.), системно-структурний (Ю. М. Лотман, О. І. Сіверська та ін.), діяльнісний (Н. С. Болотнов, А. Н. Васильєв, Л. Г. Бабенко, В. А. Салімовський та ін.) [33, с. 123]. Важливою складовою авторського стилю є інтертекстуальність — система алюзій, цитат, ремінісценцій, які формують діалог тексту з культурною пам'яттю. У цьому сенсі ідіолект постає як мережа смислових перегуків, що дозволяє розпізнати авторську манеру навіть за фрагментом тексту.

У світлі сучасних досліджень ідіостилістичної особливості художнього тексту мовознавці говорять про два його компоненти: внутрішній і зовнішній [35, с. 162].

Внутрішній компонент охоплює глибинні когнітивно-смислові структури, які відображають авторське бачення світу, його інтенції, асоціативні зв'язки, стилістичні настанови та ідеологічні доміанти, закладені в тексті. Він тісно пов'язаний із концептуальним рівнем письма й виражається через систему образів, тем, мотивів, авторських конотацій і лексико-семантичних пріоритетів.

Зовнішній компонент ми трактуємо як той, що стосується формальної реалізації ідіостилу, зокрема добору лексичних одиниць, синтаксичних конструкцій, риторичних фігур, стилістичних прийомів, графічних засобів та особливостей композиції. Саме через поєднання цих двох компонентів

розкривається мовна унікальність автора, а також його вплив на читацьке сприйняття, інтерпретацію і загальну естетичну цінність тексту.

Як зазначає В. Волошук у своїй науковій праці, ідіолект є унікальною індивідуальною мовною системою, яка включає як органічні, так і набуті характеристики, що мають як особистісну, так і групову природу. Таким чином, індивідуальність виявляється не лише в окремих параметрах ідіолекту, які можна ідентифікувати як специфічно особисті, а й у всій мовній системі конкретної особи. Ця система може суттєво відрізнятися від інших ідіолектів як за кількістю групових ознак, що її формують, так і за їх якісними характеристиками. Дослідниця також звертає увагу на необхідність урахування часових змін при вивченні ідіолекту, адже мовні вподобання індивіда можуть змінюватися з плином часу, а мовлення письменника набуває різних рис у кожному конкретному творі. Проте це не свідчить про нестабільність ідіолекту, адже він формується на основі мовної системи соціальної групи [7, с. 1].

Ідіолект являє собою мовну реалізацію конкретної особистості, систему лінгвістичних і стилістичних характеристик, що відображають індивідуальний спосіб мовлення. Хоча загальні механізми становлення ідіолекту є подібними серед усіх носіїв мови, його специфіка значною мірою визначається унікальністю внутрішнього психоемоційного світу мовця. На формування ідіолекту впливають як індивідуальні життєві обставини, так і соціальні умови, притаманні певній спільноті чи соціальному прошарку. Оскільки кожна людина функціонує в межах уже сформованої мовної й суспільної системи, її мовлення стає своєрідним віддзеркаленням загальної мовної практики. Таким чином, індивідуальне мовлення, попри свою відносну автономність, водночас тісно пов'язане зі спільною мовною системою, утворюючи з нею взаємозалежну єдність [21, с. 385].

Досить часто дослідники вживають терміни «індивідуальний стиль», «ідіостиль» та «ідіолект» як синоніми, не завжди розрізняючи їх точне значення. Попри те, що в лінгвістиці існує чимало спроб чітко розмежувати ці поняття,

більшість науковців схиляються до думки, що «ідіостиль» у багатьох випадках можна розглядати як синонім до «ідіолекту» (Ришкевич, 2014). Подібну точку зору висловлює й Р. Довганчина, вважаючи, що під ідіолектом письменника варто розуміти всю сукупність його текстів разом із характерними рисами, які постійно в них повторюються: типовими мовними зворотами, культурними реаліями, повтореннями, образами та метафорами (Довганчина, 2007: 82).

Нерідко також поняття «індивідуальний стиль» і «ідіолект» вживаються як взаємозамінні в описі мовної специфіки автора. Обидва терміни позначають систему художньо-виражальних засобів, які не лише виконують естетичну функцію, а й роблять мову конкретного письменника впізнаваною та відмінною серед інших (Українська мова: енциклопедія, 2004: 676). Індивідуальний стиль формується під впливом особистості автора, його бачення світу, ставлення до реальності та вміння передати власні оцінки через художнє слово. Ідіостиль не є статичною константою, адже він модифікується залежно від жанрової природи твору. Один і той самий автор може демонструвати різні стилістичні домінанти у романі, новелі чи публіцистичному есе, що підтверджує динамічність і багатшаровість ідіолекту. Індивідуальний стиль не може існувати поза соціокультурним контекстом, адже він формується під впливом біографічного досвіду письменника, мовних норм епохи, суспільних цінностей і культурних традицій. Тому аналіз ідіолекту передбачає вивчення історико-культурного фону.

Л. Ставицька також визнає можливість ототожнення цих термінів, проте застерігає, що для глибшого розуміння мовної індивідуальності потрібно враховувати конкретні біографічні та соціокультурні обставини життя письменника: час і місце його народження, історичний контекст, соціальне оточення та інші фактори, що можуть істотно впливати як на мовну поведінку людини загалом, так і на мовлення митця зокрема [26, с. 5].

У дослідженні ідіолекту важливо враховувати низку лінгвістичних компонентів, адже саме їхній комплексний аналіз дозволяє розкрити повну

мовну картину індивідуального стилю мовця. Серед них ми виділяємо наступні: лексико-граматичний, лексико-семантичний, словотвірний, фонетичний, стилістичний. Лексико-граматичний компонент охоплює особливості вживання частин мови, граматичних конструкцій, синтаксичних моделей, що можуть бути характерними саме для конкретної особи. Лексико-семантичний рівень дозволяє виявити специфіку добору слів та їх смислового наповнення, тобто з'ясувати, які значення надаються словам у межах індивідуального мовного простору. Словотвірний компонент досліджує унікальні або нестандартні способи утворення нових слів, їх функціонування в мовленні, а також продуктивність окремих словотвірних моделей у межах ідіолекту. Фонетичний рівень аналізу спрямований на вивчення індивідуальних особливостей звукової реалізації мови, таких як вимова, інтонація, темп мовлення, акцентуаційні особливості, які можуть бути як соціально обумовленими, так і притаманними лише конкретному мовцеві. Врахування цих компонентів у сукупності дає змогу цілісно охарактеризувати мовну індивідуальність і простежити її функціонування у конкретному мовленнєвому середовищі.

Висновки до розділу 1

Отже, підсумовуючи викладене, можемо зробити висновок, що наратив як форма організації мовлення відіграє ключову роль у творенні смислів, структуруванні людського досвіду та вираженні авторської позиції. Розглянуте поняття наративу дозволяє осмислювати його не лише як послідовну розповідь про події, а як складну комунікативну конструкцію, що інтегрує мовні, когнітивні та соціокультурні компоненти. Саме завдяки наративу індивідуальний або колективний досвід набуває упорядкованої форми, стає зрозумілим для адресата та відкритим для інтерпретації.

Особливої ваги в процесі формування наративу набуває авторський стиль, який визначає своєрідність подачі матеріалу, спосіб відбору та організації подій, а також характер їх оцінювання. Авторський стиль проявляється у виборі

лексики, переважанні певних синтаксичних конструкцій, використанні образних засобів, ритміці викладу та специфіці наративної перспективи. Саме стиль зумовлює унікальний характер наративу, відображаючи індивідуальність мовця або письменника, його світоглядні орієнтири, емоційно-ціннісні установки та художню манеру, що, у свою чергу, безпосередньо впливає на сприйняття тексту реципієнтом.

Формування наративу здійснюється за допомогою різноманітних мовних і стилістичних засобів, серед яких важливе місце посідають лексичні повтори, ключові слова та тематичні поля, що забезпечують смислову цілісність тексту. Не менш значущими є граматичні та часові форми, які організовують послідовність подій, співвідношення минулого, теперішнього й майбутнього, а також створюють ефект динаміки або, навпаки, уповільнення оповіді. Синтаксична організація тексту — використання парцеляції, інверсії чи риторичних конструкцій — сприяє передачі емоційного напруження, акцентуванню важливих фрагментів і формуванню авторської інтонації. Важливу роль відіграють також стилістичні фігури та тропи, які посилюють образність наративу та його вплив на читача.

Варто зазначити, що наратив давно вийшов за межі суто літературного явища і активно досліджується в суміжних галузях — психології, соціології, журналістиці, історії, культурології та інших, де він виконує функцію моделювання реальності, формування ідентичності та впливу на суспільну свідомість. Таким чином, наратив постає як міждисциплінарне поняття, що дозволяє глибше зрозуміти мову як універсальний засіб осмислення, інтерпретації та репрезентації світу крізь призму авторського стилю й мовних стратегій.

РОЗДІЛ 2

ЛЕКСИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ НАРАТИВУ

2.0. Вступні зауваження

Наступним етапом дослідження є поглиблений аналіз та безпосереднє порівняння лексичних особливостей чоловічого та жіночого наративів. У центрі уваги перебуватимуть не лише формальні словникові відмінності, а й ті приховані смислові структури, які вибудовують мовленнєву поведінку персонажів. Особливий акцент буде зроблено на виявленні системних опозицій у домінантних лексичних групах, на відмінностях у використанні оцінної лексики, а також на способах метафоризації, що формують образне мислення та емоційну тональність висловлювань.

Звернення до цих аспектів є важливим, оскільки Гернан Діаз у романі *Trust* свідомо конструює два контрастні світоглядні та мовні простори, які відображають різні моделі сприйняття реальності. Порівняння таких мовних стратегій дає змогу не лише уточнити специфіку функціонування окремих лексичних одиниць, але й простежити, як саме вони працюють у ширших ідеологічних, соціокультурних та естетичних контекстах твору. У результаті це дозволить побачити глибші смислові напруження між чоловічим та жіночим мовленням і зрозуміти, які риторичні механізми автор використовує для увиразнення цих відмінностей.

2.1. Лексичні особливості чоловічого наративу в романі

Поняття «наратив» у сучасному літературознавчому та лінгвістичному дискурсі – це категорія, яка поєднує текст, процес його створення та комунікативну ситуацію, у якій він функціонує. Дослідники неодноразово намагалися окреслити його конститутивні ознаки, наголошуючи, що спосіб організації оповіді, характер авторського викладу та формування індивідуально-авторської міфопоетики безпосередньо впливають на рецепцію та інтерпретацію тексту читачем. Наратив визначається як об'єкт і акт повідомлення про реальні

чи вигадані події, здійснюваний певною мовною інстанцією (наратором) і спрямований конкретному адресатові, тобто нарататору [18, с. 131]. У даному визначенні наголошується на комунікативній природі наративу та на його подвійній сутності: це водночас і те, що розповідається, і сам процес розповіді.

Та наратив виходить далеко за межі суто типу оповіді (першоособового чи третоособового викладу), адже він охоплює композиційну організацію тексту, рівень вигаданості, ступінь авторської інтенціональності та приховану або відкритую присутність ідейних кодів. Значну роль відіграє і наративна ситуація (взаємодія між персонажем, наратором, нарататором, реципієнтом та автором-деміургом). У сучасному художньому творі ці інстанції часто накладаються та переплітаються, формуючи складну комунікативну структуру, у якій важко чітко розмежувати голоси та точки зору.

Лексичний рівень наративу визначає його стилістичну й функціональну специфіку. Лексика формує образ наратора, визначає його світобачення, рівень інтелектуальної чи емоційної залученості, тип мислення та інтерпретаційні моделі. Саме тому дослідження наративу передбачає вивчення таких параметрів:

1. Лексичні маркери наратора. Добір лексики створює мовний образ того, хто говорить. Наратор може проявляти себе через:

- оцінні прикметники (емоційно забарвлена лексика, що демонструє ставлення до подій),
- ментальні дієслова (*думати, усвідомлювати, відчувати*), які сигналізують про внутрішню рефлексію,
- лексеми влади чи контролю, характерні для раціонального, домінантного мовлення,
- інтимізовану або суб'єктивовану лексику, властиву емоційно близькому до героя оповідачеві.

Таким чином, лексичний вибір стає засобом конструювання наративної більш об'єктивної чи суб'єктивної, дистанційованої чи залученої ролі.

2. Семантичні поля як індикатори когнітивних моделей. Лексика групується у характерні поля, що вказують на специфіку світосприйняття:

- у раціонально-інструментальних наративах переважають терміни, понятійна лексика, логічні зв'язки;
- у емоційно-рефлексивних (лексика почуттів, тілесності, інтернальні стани, метафоричні образи).

3. Метафоризація та образність як інструменти інтерпретації. Для різних нараторів властиві різні метафоричні домінанти: від механістичних і фінансових до природних, тілесних, емоційних.

Метафори у наративі виконують подвійне завдання:

- естетичне (увиразнюють образи та емоційні стани);
- концептуальне (структурують досвід і пропонують певну модель інтерпретації реальності).

4. Лексична репрезентація дистанції та точки зору. Лексика працює як маркер фокалізації: різні набори слів сигналізують про різні ракурси бачення (авторський, персонажний, зовнішній чи внутрішній).

Мовні засоби дозволяють визначити:

- близькість або віддаленість наратора від подій,
- ступінь його обізнаності,
- рівень контролю над оповіддю,
- можливість проникнення у свідомість персонажів.

Наративна лексика формує не лише індивідуальний стиль, а й загальну структуру твору. Через неї виявляється:

- характер жанру (авантюрний, психологічний, детективний),
- ступінь конфліктності,
- напруження між «видимою правдою» та прихованими смислами,
- спосіб взаємодії між наратором і героєм [18, с. 132-133].

Лексичні вибори формують образи нараторів та виконують функцію своєрідних інструментів конструювання влади, емоційності або ж, навпаки, механізмів їхнього приховування. У цьому контексті важливо розглядати не лише частотність уживання певних слів чи структуру їхніх семантичних полів, а й ті приховані смислові орієнтири, які задають спосіб мислення персонажів. Лексика стає не просто засобом вираження, а ключовим елементом, що моделює специфічні когнітивні схеми сприйняття реальності: раціонально-інструментальні у чоловічому наративі та емоційно-рефлексивні у жіночому. Порівняння цих парадигм дає змогу простежити, яким чином автор не лише протиставляє два світобачення, а й вписує їх у загальну архітектоніку роману, засновану на постійному напруженні між зовнішньою, соціально схваленою «правдою» та індивідуальним досвідом, що часто виявляється прихованим або знеціненим.

Лексичний рівень чоловічого наративу, репрезентованого в автобіографії Ендрю Бевела «My Life», вирізняється ієрархічно впорядкованою системою мовних засобів, що послідовно відтворюють раціональність, самодисципліну та відчуття вищості оповідача над соціумом. Його лексичний вибір не лише відображає ідеологію підприємця початку XX століття, а й функціонує як інструмент побудови цілісного образу людини, яка прагне контролювати і підпорядковувати як фінансові процеси, так і власну життєву історію. Характерною у цьому контексті є декларація Бевела: “*My name is known to many, my deeds to some, my life to few*” (*Díaz, Trust*). Це висловлювання відкриває простір для інтерпретації не лише у площині особистих амбіцій, а й у ширшій ідеологічній рамці, у якій мужність конструюється через прагнення до влади над знанням і власною біографією.

У цьому сенсі спостереження Леванта та Вонга є надзвичайно релевантним: дослідники наголошують, що ідеологія чоловічості стабільно возвеличує самоконтроль і особисту відповідальність як ключові чоловічі чесноти, які визначають не тільки поведінкові патерни, а й мовні стратегії

суб'єкта [52, с. 47]. Наратив Бевела органічно вписується у таку модель: його лексика спрямована не на емоційне розкриття, а на концептуалізацію власного успіху, раціонального мислення та соціального домінування. Уже перше речення *My Life* задає тон відстороненості, самовиправданого об'єктивізму та водночас самозвеличення. Цей ефект досягається завдяки ретельно відібраний номінативній лексиці (наприклад, *deeds, accomplishments, tale, duty, posterity, nation, greatness*), що функціонує як своєрідний семантичний каркас його самопрезентації. Кожна із наведених вище лексем маркує прагнення оповідача зафіксувати себе в історичному та соціальному просторі. *Deeds* і *accomplishments* репрезентують чоловічу модель дії й результату; *duty* та *nation* вказують на легітимацію власної діяльності через національний інтерес; *greatness* та *posterity* відсилають до риторики спадщини, непересічності, історичної ваги.

Для чоловічого наративу характерна лексика з семантикою влади, контролю, дії та досягнення. У тексті трапляються слова, що позначають процеси, пов'язані з фінансами й управлінням: *investment, venture, capital, industry, opportunity, regulation, consolidation, stock, shareholder value*. Вони створюють концепт «успіху» як системи, підпорядкованої закону раціональності. Ця економічна термінологія виступає метафорою самого життя, яке герой осмислює як “*the tally of our accomplishments*” або “*a certain amount of time allotted to each of us*”. Через такі лексичні зближення автор показує прагматичне мислення чоловічого оповідача, що мислить навіть людське існування у фінансових категоріях. При цьому важливо пам'ятати, що навіть у владному дискурсі чоловіки не завжди залишаються в «позиції могутності»: як зазначає Джудіт Бакстер, «як чоловічі, так і жіночі мовці постійно переміщуються між позиціями могутності та безсилим навіть у межах однієї розмови» [Baxter].

Характерною рисою чоловічого лексикону є метафоричне перенесення економічних понять у сферу духовного життя, що утворює інтелектуалізований

тип мовлення. Так, Бевел порівнює час із капіталом: “*We cannot invest it. We cannot hope for a return of any kind. All we can do is spend it*” (Díaz, Trust).

Значну частину лексичного корпусу становить оцінна лексика, через яку герой самоконструює образ морального авторитету: *boldness, virtue, greatness, steadiness, moral example, dignity, candor, grace*. Ці слова мають піднесене, патетичне звучання, що свідчить про прагнення оповідача створити ідеалізований автопортрет: “*I take it to be my duty to ensure that her memory does not fade and that her moral example endures through time*”(Díaz, Trust). Чоловічий лексикон часто підкреслює дію, авторитет і раціональність, тоді як жіноча мова акцентує увагу на взаємозв’язках, емпатії та оцінних відтінках [45]. Однак ця патетичність межує з холодною саморефлексією, що підкреслює чоловічу дистанційованість від власних почуттів.

У тексті спостерігається тенденція до абстрактної номіналізації. Численні іменники позначають не конкретні дії, а загальні поняття: *accomplishment, perseverance, ingenuity, despair, reliance, submission, condition, opportunity*. Завдяки цьому мова набуває узагальнюючого, дидактичного характеру, що є типовим для чоловічого авторитетного мовлення. Герой постає не як оповідач-людина, а як *оповідач-принцип*, що тлумачить світ через систему аксіом. У багатьох контекстах чоловічий мовний стиль характеризується абстракцією, узагальненням і номіналізацією – рисами, що узгоджуються з дискурсом влади й авторитету, тоді як жіночий стиль часто передбачає конкретніші згадки й рамку взаємозв’язків [46].

Помітною є і лексика самопіднесення, де повторюються займенники *I, my, me*, що утворюють ритмічну автопромову: “*I am a financier in a city ruled by financiers. My father was a financier in a city ruled by industrialists*” (Díaz, Trust). Анафоричне повторення посилює відчуття безперервності династії, а отже, історичної місії роду. Лексеми *financier, merchant, industrialist, magnate, tycoon, banker* створюють глосарій чоловічої професійної самореалізації, заснованої на владі, підприємництві й конкуренції. Чоловічі наративи часто спираються на

самореференційну та авторитетотвірну лексику, вибудовуючи позицію автономії та сили, тоді як жіночі наративи частіше використовують реляційну та взаємозалежну позиціональність [38].

Особливу увагу заслуговує лексика з релігійно-моральною конотацією, яка накладається на економічну сферу: *virtue, duty, moral example, faith, redemption, destiny*. Така лексика вказує на тенденцію героїзувати працю як форму духовного служіння, ототожнюючи матеріальний успіх із моральною доброчесністю. Гегемонна маскулінність завжди вибудовується у співвідношенні з жінками та підпорядкованими типами маскулінності, формуючи не лише соціальні практики, а й мовні патерни [41, с. 832]. Таким чином, лексеми духовної сфери набувають економічного сенсу, утворюючи метафоричний синтез “капіталізму віри”.

Друга частина уривку, присвячена освіті (*Education*), демонструє лексико-семантичне поле інтелектуальності та науки, де переважають терміни: *mathematics, algebra, calculus, statistics, history, geography, chemistry, meteorology, knowledge, discipline, curiosity*. Це поле відтворює типово чоловічий культ розуму як найвищої цінності. Герой позиціонує себе як “*a perennial student*” і “*a true Renaissance man*”, що свідчить про самоідентифікацію з архетипом мислителя-гуманіста. Як слушно зауважує Д. Камерон, «чоловічі наративи часто висувують на передній план знання, експертизу та раціональне опанування, відтворюючи культурно схвалені моделі чоловічої авторитетності» [38, с. 52].

Варто також відзначити високий рівень лексичної повторюваності. Слова *business, finance, knowledge, duty, nation, moral, success* функціонують як смислові осі наративу. Вони організовують текст за принципом ідеологічної симетрії: минуле – як джерело уроків, майбутнє – як простір дії. Повтор створює ефект декларативності, властивий автобіографічним маніфестам.

З лексичного погляду чоловічий наратив відзначається також мінімальною емоційністю. Навіть у фрагментах, де йдеться про смерть дружини, лексика залишається стриманою: *I take it to be my duty, I offer here my wife's loving portrait,*

She saved me with her humanity (Díaz, Trust). Герой апелює не до почуттів, а до понять *duty, example, moral endurance*, демонструючи типово чоловічу схему переживання через обов'язок, а не через емоційний прояв. Чоловіче мовлення схильне висувати на перший план автономію, раціональний контроль і неособистісну оцінку, тоді як жіноче мовлення частіше включає емоційну виразність і орієнтацію на взаємини [64, с. 176].

Таким чином, лексичні особливості чоловічого наративу формують цілісну мовну систему, у центрі якої перебувають раціональність, самоконтроль та риторика влади. Слова, пов'язані з бізнесом, мораллю та інтелектуальною дієвістю, у поєднанні з метафоричним уявленням про світ як про економічну модель, вибудовують образ героя, який сприймає власне життя як масштабний інвестиційний проєкт. У цій логіці навіть почуття набувають форми цінностей, подібних до духовного капіталу, що потребує управління та стратегічного спрямування. Завдяки такому добору лексики Ендрю Бевел вибудовує свій самотворений міф про чоловіка, який упевнено проголошує, що “*our greatness comes only from the free interplay of singular wills*” (Díaz, Trust).

2.2. Лексичні особливості жіночого наративу в романі

Жіночий наратив у художньому тексті вибудовується як форма оповіді, що проєктує світ крізь призму внутрішнього досвіду, емоційної чутливості та етико-естетичного сприйняття реальності. На відміну від раціоналізованих моделей чоловічого мовлення, жіночий голос тяжіє до психологічної глибини, уваги до дрібних нюансів та вміння передавати складні стани суб'єктивності. Він активніше залучає дієслова внутрішнього стану, експресивну лексику, чуттєві означення та метафори, що перетворюють переживання на образи. Таке мовлення зосереджене на тому, як події проживаються зсередини, а не на тому, як вони мають виглядати в зовнішній, «об'єктивованій» структурі оповіді. Жіночий наратив формує іншу оптичну площину тексту, де значущими стають

співпереживання, емпатія, сумнів, пошук сенсу, а також здатність визнавати власну вразливість і неоднозначність.

У широкому наратологічному контексті жіночий наратив часто тяжіє до персоніфікованого типу наратора, який презентує свій світогляд через особистий ракурс бачення подій, що відповідає ідеї про наратора як «суб'єкта свідомості» із власним стилем і світовідчуттям. Відмова від жорсткої раціоналізації та домінування внутрішніх інтонацій дозволяє жіночому наративу ставати критичним коментарем до ідеологій влади, успіху чи контролю, що часто визначають чоловіче мовлення. У такий спосіб жіночий голос відкриває альтернативну модель інтерпретації, де істина пізнається не через логіку й ієрархію, а через уважність до людського досвіду, емоційної пам'яті та етичної відповідальності [18, с. 131-132].

Лексичний рівень жіночого наративу виявляє значну відмінність від чоловічого насамперед у способі самопрезентації, емоційній насиченості та прагненні до рефлексії. Якщо у чоловічому тексті домінує раціонально-логічна лексика, що апелює до сфери бізнесу, фінансів та наукового пізнання (*finance, investment, calculation, knowledge, foundation*), то жіночий голос характеризується інтимністю, емпатією та схильністю до асоціативності. Жіночі наративи часто спираються на емоційну виразність, міжособистісну чутливість і рефлексивну позицію, на відміну від більш інформативного й орієнтованого на автономію стилю, характерного для чоловічого мовлення [39, с. 89]. У лексиці цього наративу чітко простежується поєднання буденного та піднесеного, коли професійна діяльність переплітається із внутрішнім досвідом, а рефлексія щодо творчості та моральної відповідальності стає лейтмотивом оповіді.

Для жіночого мовлення типовим є активне використання **оцінної лексики**, що виражає емоційне ставлення до подій і персонажів. Жіноче мовлення, як правило, висуває на передній план емоцію, оцінність і міжособистісні нюанси, тоді як чоловічому властива орієнтація на факти та звітний, інформативний стиль висловлення [64, с. 42]. На відміну від сухої фактографічності чоловічого

оповідача, який розповідає про свої здобутки у формах на кшталт *“I have a scientific approach to business”* чи *“Every financier ought to be a polymath”*, у жіночому наративі з’являється м’якість та інтонаційна гнучкість, що передається словами зі значенням співчуття, ніжності або суму: *delicate, fragile, tender years, warmth, beauty, kindness*. Повтори лексем із позитивною конотацією створюють ефект ритмічної інтонації, близької до поетичного мовлення. Так, у фразі *“She saved me. There is no other way to put it. She saved me with her humanity and her warmth”* спостерігається анафоричний повтор, який підкреслює емоційну кульмінацію спогадів, водночас виявляючи риси жіночої експресивності.

Помітною є тенденція до **використання метафоричних і перифрастичних конструкцій**, які пом’якшують зміст і надають оповіді інтелектуальної глибини. Жінки частіше вдаються до евфемізмів, пом’якшувальних і метафоричних висловів, пом’якшуючи прямі твердження у спосіб, що відповідає соціальним очікуванням ввічливості та емоційної чутливості [51, с. 54]. Наприклад, фраза *“She was too fragile, too good for this world and slipped away from it much too soon”* трансформує тему смерті в елегійне спогадування, де дієслово *slipped away* замінює безпосереднє *died*, виявляючи властиву жіночому мовленню етичну делікатність і прагнення уникнути жорстких формулювань. Перифрази такого типу надають мові образності, а повторення сполучника *too* створює відчуття внутрішнього болю, стриманого літературною формою.

Лексичний матеріал також демонструє **високий ступінь суб’єктивізації**. Частотне вживання займенника *I* поєднується із внутрішньо спрямованими дієсловами *remember, think, feel, believe, miss*, що вказує на прагнення до осмислення власного досвіду через мову. Для жіночого наративу характерна рефлексивна лексика, у якій відображено потребу у самопізнанні та етичному коментарі. Зокрема, фрази на кшталт *“It has now been almost two decades since Mildred first entered my life and changed it forever”* чи *“She saved me with her love of beauty and her kindness”* функціонують як внутрішні монологи, що набувають

тональності сповіді. Жіночі наративи, як правило, зосереджують увагу на переживальному досвіді та суб'єктивній оцінці, подаючи особу оповідача одночасно як того, хто розповідає, і як інтерпретатора подій [39, с. 126].

У тексті спостерігається **поєднання емоційної і професійної лексики**, що вказує на подвійність жіночої ролі в наративі: з одного боку, це *professional observer, ghostwriter*, яка рефлексує над творчим процесом, а з іншого – людина, схильна до глибокого співпереживання. Таке поєднання проявляється у синтагмах на зразок “*scientific approach to business*”, “*perennial student*”, які у жіночому викладі набувають індивідуально-оцінного відтінку через контраст між знанням і відчуттям, розумом і серцем.

Особливу роль у структурі лексики відіграють **антитези**, що відображають внутрішню боротьбу персонажа. Вислови типу “*not only comfort and support but also inspiration*”, “*too fragile, too good for this world*” чи “*the greatest gift I have ever received was my time by her side*” створюють ефект гармонізації протилежностей (розумового й емоційного, тілесного й духовного, реального й ідеального). Це типово для жіночого письма, яке прагне до узгодження конфліктних аспектів досвіду через мову. Як слушно зазначає Д. Таннен, «жіночі наративи характерно спираються на емоційно насичену лексику та асоціативні образи, тоді як чоловічі переважно віддають перевагу лінійності, стриманості та референційній чіткості» [65].

Отже, лексичні особливості жіночого наративу проявляються передусім у поєднанні емпатії, внутрішньої інтерпретації пережитого та легкого символізму, який природно виникає у процесі осмислення власного досвіду. Мова героїні чи оповідачки зазвичай обертається навколо концептів *love, beauty, loss, warmth, salvation*. Вони формують емоційний каркас тексту, спрямовують думку й задають той особливий кут зору, через який жінка схильна сприймати власні почуття та події. У цьому письмі досвід часто переосмислюється через пам'ять, тілесні відчуття, інтимні асоціації, тобто через усе те, що робить історію не просто розповіддю, а особистою мовною інтонацією.

На відміну від більш структурованої та раціональної лексики, характерної для чоловічого наративу, у жіночому дискурсі домінують емоційними та образні, інколи дуже ніжні й чутливі метафори. Вони не стільки описують події, скільки дозволяють прожити їх ще раз.

2.3. Порівняння лексичних особливостей наративу автора від імені чоловіка і від імені жінки

У межах чоловічого наративу голос наратора зазвичай функціонує як інструмент влади та контролю, що узгоджується з теорією про наратора як «суб'єкта свідомості, наділеного антропоморфними рисами мислення і мови». Він вибудовує картину світу через дистанційований ракурс, орієнтований на раціональне структурування подій. у той же час, жіночий наратив проектує дійсність через більш інтимний і чуттєвий спосіб сприйняття. У ньому актуалізується інший «ракурс бачення», який зосереджений на переживанні, внутрішній рефлексії та емпатії. Жіночий голос не претендує на абсолютність або універсальність інтерпретації, тому його оповідь набуває рис особистісної правди та емоційної достовірності.

На рівні лексики чоловічий наратив тяжіє до абстрактних номінативних конструкцій, концептуальної лексики та термінологічних полів, що пов'язані з владою, інтелектом та раціональною діяльністю. Таке мовлення узгоджується з моделями, де наратор виконує функцію організатора та «центру оповіді», який впорядковує матеріал і конденсує його смислову структуру. Жіночий наратив, навпаки, побудований на дієсловах внутрішнього стану, експресивній і чуттєвій лексиці, образних метафорах, що переводять події у площину емоційного досвіду.

Чоловічий наратив частіше набуває форми авторитетного, цілісного і внутрішньо однорідного голосу. Це відповідає типу «ауторіального» або «надійного» наратора, якого описують провідні наратологи, включно з Ж. Женеттом і В. Шмідом. Йому властиві пряма декларативність і прагнення до

сюжетної домінації. Натомість жіночий наратив тяжіє до множинності вражень, коливання між інтимним ракурсом і спробою осмислити власний шлях. За логікою Кушнірової, такі характеристики наближають жіночий голос до типу персоніфікованого або навіть елементів «множинного» наратора, адже він поєднує різні емоційні позиції та дозволяє читачеві співпереживати подіям зсередини [18, с. 131-132]. Чоловічий наратив, зокрема, виконує функцію підтвердження певної ідеологічної моделі. Він оформлює позицію оповідача як таку, що володіє знанням, контролем та правом визначати істину. Такий підхід корелює з твердженням, що наратор може «конденсувати смисли» та виступати ключовим інтерпретатором світу твору. Жіночий наратив має іншу спрямованість. Його мова служить не для утвердження влади, а для пошуку, розуміння та переосмислення.

Порівняльний аналіз лексичних особливостей чоловічого та жіночого наративів у романі "Trust" Гернана Діаза засвідчує фундаментальну опозицію у світогляді та стратегіях самопрезентації. Ця опозиція реалізується на рівні домінантних семантичних полів, емоційної насиченості та механізмів оцінювання світу. Якщо чоловічий наратив (автобіографія Ендрю Бевела) функціонує як авторитетний маніфест про владу та досягнення, то жіночий (мемуари гострайтерки та щоденник дружини) є рефлексивним актом осмислення та пошуку внутрішньої істини. Ключова відмінність полягає в домінуванні різних семантичних сфер. У чоловічому тексті панує лексика раціональності, фінансів, контролю та інтелекту: *investment, venture, capital, regulation, knowledge, discipline*. Ці лексеми економізують світ, перетворюючи навіть особисте життя на інвестиційний проєкт. Натомість, жіночий наратив зосереджується на лексиці інтимності, емоцій, естетики та втрати: *delicate, fragile, warmth, beauty, kindness, salvation, loss*. Цей лексикон створює поле емпатії та суб'єктивного досвіду, де цінність визначається не капіталом, а стосунками та внутрішнім світом.

Чоловічий наратив демонструє схильність до абстрактної номіналізації (*accomplishment, perseverance, ingenuity, condition*), що надає мовленню дидактичного, узагальнюючого характеру. Його метафоричний апарат заснований на перенесенні економічних категорій у сферу духовного (*час як capital*), що підкреслює тотальну раціоналізацію. Жіночий же наратив використовує емоційні та евфемістичні перифрази (*slipped away* замість *died*), що пом'якшують зміст і надають оповіді етичної делікатності. Метафори тут виконують функцію інтерпретації досвіду через символізм (*love of beauty and her kindness* як порятунк).

Як свідчать сучасні лінгвістичні дослідження, «вибір ідіоматичних виразів відображає гендерно специфічні лексичні й семантичні вподобання в загальній мові» [60]. Ідіоми часто виступають маркерами глибинних когнітивних моделей і культурних уявлень, характерних для певної спільноти мовців. У межах жіночого наративу це проявляється у схильності до використання ідіом, насичених образністю, чуттєвими метафорами та емоційними відтінками. Такі вирази передають не лише фактичний зміст, а й атмосферу переживання, настроїв, внутрішню тональність ситуації, що дозволяє створювати більш багатовимірну картину подій. Чоловічий наратив має іншу ідіоматичну динаміку. Його ідіоми частіше закорінені в семантичних полях влади, контролю, раціональності та практичного дієвого начала. Вони відображають модель мислення, у якій центральне місце займає дія, рішучість, управління й оцінювання ситуацій у термінах логіки або ефективності. Відповідно, ідіоматичні вибори чоловічого наратора функціонують як інструмент підсилення його прагнення до домінування чи самопозиціювання у просторі сили та компетентності. Ідіоматика і цілому не є нейтральною, адже вона чітко вписується у гендерні способи конструювання світу та мовні практики, що їх підтримують.

Способи самопрезентації різняться за тональністю. Чоловічий голос є декларативним і самопіднесеним, з високою частотністю займенників *I, my, me* у поєднанні з лексемами *financier, magnate, duty, moral example*. Ця ритмічна

автопромова конструює міф про історичну місію та моральний авторитет. Жіноче мовлення, також насичене займенником *I*, використовує його разом із внутрішньо спрямованими дієсловами (*remember, think, feel, miss*), що зміщує фокус із зовнішніх досягнень на внутрішню рефлексію та етичний коментар. Жіноча лексика фіксує не *дію*, а *осмислення дії*.

Як підкреслює Джуді Сандерленд, «гендерно забарвлена мова не лише відображає соціальну ідентичність, але й сприяє її конструюванню: чоловіки часто стверджують свою ідентичність через авторитетне, само-референтне мовлення, тоді як жінки значно частіше використовують оцінне, реляційне та само-рефлексивне мовлення» [63, с. 67].

Лексика оцінки в чоловічому тексті є патетичною, стриманою та холодною (*boldness, virtue, greatness, dignity*). Вона слугує для створення ідеалізованого автопортрета, де навіть вираження горя підпорядковане поняттю *duty* (обов'язку). Жіночий наратив, навпаки, насичений експресивною лексикою, що виражає пряме емоційне ставлення, використовуючи слова зі значенням співчуття, ніжності та смутку. Тут емоційна кульмінація часто підкреслюється анафоричними повторами (*She saved me. She saved me...*), тоді як чоловічий повтор слугує для ідеологічного підкріплення (*business, finance, duty, nation*).

Так, порівняння лексичного корпусу показує, що Гернан Діаз використовує мову не лише як засіб побудови оповіді, а і як інструмент формування гендерної ідеологічної рамки. У його текстах лексичні вибори, від добору емоційно забарвлених слів до побудови метафоричних структур, працюють на підсилення певних уявлень про жіночу та чоловічу моделі мовлення. Автор свідомо розводить дві мовні стратегії: більш раціональну, стриману і структуровану, пов'язану з чоловічим наративом, та емоційно насичену, інтерпретативну і образну, характерну для жіночого письма. У такий спосіб мова стає механізмом репрезентації гендерних відмінностей. Це стосується не лише сюжетної ролі чи психологічного типу персонажів, а й самого способу мислення і мовлення. Завдяки лексичним нюансам, вибору концептів, ритму фраз та рівню

експресивності, Діаз окреслює, як різні гендерні голоси співіснують у межах тексту і як вони впливають один на одного.

Чоловічий лексикон у тексті формує уявлення про раціонального, дистанційованого та авторитарного суб'єкта, який позиціонується як умовний «Господар Світу». Така мовна модель спирається на структуровані висловлювання, логічну впорядкованість і фактологічну орієнтацію, що підкреслює прагнення до контролю, однозначності та домінування в інтерпретації подій. Натомість жіночий лексичний пласт вибудовує образ емпатичної, чутливої та морально-рефлексивної інстанції, що постає як «Інтерпретатор Досвіду». Дана модель мови ґрунтується на експресивних одиницях, словах з емоційною валентністю та метафоричних конструкціях, які фіксують не стільки подію, скільки її внутрішнє проживання.

Зіставлення двох лексичних систем виявляється ключовим для розуміння центральної ідеї роману. Чоловічий дискурс уособлює офіційний, легітимований варіант історії, зорієнтований на факти, лінійність і зовнішнє спостереження. У межах цієї моделі нарації істина подається як результат контролю над інформацією та владою над інтерпретацією. Жіночий дискурс, навпаки, репрезентує приховану, суб'єктивну та емоційно насичену правду, засновану на внутрішньому досвіді, чуттєвій пам'яті та тонкому моральному самоаналізі.

Для уточнення відмінностей між двома моделями мовлення доцільно систематизувати спостереження у форматі порівняльного аналізу. Узагальнення лексичних, стилістичних та семантичних характеристик дозволяє простежити, як саме формується гендерно маркована мовна стратегія в обох наративах. У наведеній нижче Табл. 2.1 структуровано найголовніші параметри цього зіставлення.

Таблиця 2.1

**Порівняльна таблиця лексичних особливостей
чоловічого та жіночого наративів**

Критерій порівняння	Чоловічий наратив (Автобіографія Бевела)	Жіночий наратив (Мемуари / Щоденник)
Домінантне лексичне поле	Фінанси, бізнес, влада, інтелект (<i>investment, capital, regulation, knowledge, discipline</i>).	Емоції, інтимність, естетика, втрата (<i>warmth, beauty, kindness, fragile, salvation, loss</i>).
Метафорична основа	Економізація світу: перенесення фінансових понять у духовну сферу (<i>час як капітал</i>).	Етико-естетичний символізм: перетворення досвіду на образ (<i>slipped away, love of beauty</i>).
Стратегія номіналізації	Абстрактна номіналізація (іменники-концепти): <i>accomplishment, perseverance, ingenuity, condition</i> .	Дієслова внутрішнього стану та рефлексивна лексика: <i>remember, think, feel, miss, believe</i> .
Тональність голосу	Авторитетна, декларативна, патетична, холодна.	Інтимна, рефлексивна, м'яка, емоційно насичена.
Лексика самопрезентації	Самопіднесення, історична місія (<i>financier, magnate, duty, greatness, moral example</i>).	Самопізнання, етична делікатність (<i>professional observer, moral responsibility, inner truth</i>).
Синтаксичні повтори	Функціонують як ідеологічні осі, створюючи ефект маніфесту (<i>business, finance, nation</i>).	Функціонують як анафоричні кульмінації, підкреслюючи емоційну інтенсивність (<i>She saved me. She saved me...</i>).
Функція мови	Контроль, конструювання власного ідеалізованого міфу, раціоналізація.	Інтерпретація, осмислення чужого та власного досвіду, пошук істини.

Отже, порівняльний аналіз лексичних особливостей дозволяє зробити висновок про те, що чоловічий і жіночий наративи у романі «Trust» функціонують як два принципово різні способи мовного конструювання реальності. Лексика Бевела зосереджена на владі, раціональності та фінансовій логіці, що формує образ оповідача, який прагне контролю та самозвеличення, а жіночий голос вибудовує інтимно-рефлексивний простір, у якому домінують емоції, чуттєві образи та етичне самопізнання.

Висновки до розділу 2

Аналіз лексичного рівня наративів у романі «Trust» підтвердив початкову гіпотезу про те, що Гернан Діас вибудовує дві принципово різні мовні системи, які виконують роль не лише художнього прийому, але й засобу формування альтернативних, гендерно маркованих способів осмислення реальності. У межах чоловічого наративу, представленого нібито автобіографічною оповіддю Ендрю Бевела, спостерігається майже повне підпорядкування мовного лексикону дискурсу влади, контролю та фінансової раціональності. Саме економічна термінологія, номіналізовані конструкції та абстрактні позначення процесів створюють образ оповідача, для якого будь який аспект існування, включно з емоційною сферою та міжособистісними взаємодіями, перетворюється на структуровані категорії капіталу, ризику, прибутковості чи досягнення.

У такій оптиці лексика Бевела постає відображенням не лише його індивідуальних переконань, адже вона втілює цілу систему ідеологічних координат, яка нормалізує уявлення про успіх як природну форму буття та створює враження повної автономності оповідача від етичних чи емоційних чинників. Переважання патетичних формулювань, підкреслена величність самопрезентацій та послідовна інтенція до героїзації власної постаті свідчать про цілеспрямоване використання мовних засобів для розбудови своєрідного міфу про досягнення. Цей міф легітимізує авторитет оповідача і водночас приховує можливі внутрішні суперечності або вразливості, які залишаються поза межами його раціонально структурованої мовної картини світу.

На відміну від чоловічого мовлення, жіночий наратив формує антитезу, яка послідовно деконструює претензію чоловічої версії історії на істинність і повну об'єктивність. Лексика, притаманна жіночому голосові, концентрується на емоційній сфері, на здатності до емпатичного сприйняття та на глибокій етико естетичній рефлексії. Висока частотність експресивної оцінної лексики, активне використання евфемізмів, чуттєвих означників і метафор, які переводять описувані події у вимір внутрішнього досвіду, засвідчують принципово інший

спосіб осмислення світу. У цьому типі оповіді мова функціонує як засіб пошуку правди, що відкривається не в процесі раціоналізації, а через інтенсивність особистісного переживання, через уважність до болю, вразливості та духовного зростання людини.

Такі лексеми, як *feel*, *miss*, *warmth* та інші споріднені до них, створюють особливу атмосферу жіночого наративу. Вона вирізняється м'якістю, багатством інтонацій і високим ступенем нюансованості, завдяки чому відкривається можливість для альтернативного, більш людяного й етичного прочитання подій. На відміну від лексикону досягнення і контролю, характерного для чоловічої оповіді, мова жіночого голосу не приховує суб'єктивності. Навпаки, саме відкритість внутрішнього досвіду надає оповіді переконливої правдивості та автентичності.

У такому контексті стає очевидним, що Діас на лексичному рівні вибудовує центральну ідейну опозицію роману. Міф про досягнення, який домінує у чоловічому наративі, контрастує з правдою про переживання, що втілена у жіночому голосі. Ця лексична дихотомія виступає ключовим структурним елементом не лише для розмежування двох оповідних перспектив, але й для критичного переосмислення ідеології, яка стоїть за чоловічою історією. Вона дає змогу читачеві зрозуміти, наскільки ретельно сконструйованою і концептуально обмеженою є чоловіча версія подій, а також якою мірою вона маскує власну неповноту через декларації раціональності та об'єктивності. Натомість жіночий голос, що не намагається претендувати на універсальність, пропонує більш складну, варіативну і емоційно правдиву інтерпретацію того, що було витіснене або приховане у межах фінансових звітів чи самовиправдальних тверджень Бевела.

Отже, результати лексичного аналізу створюють переконливе підґрунтя для подальших етапів дослідження. Це стосується передусім вивчення синтаксичних структур і стилістичних прийомів, які поглиблюють розуміння гендерних стратегій письма у романі. Лексичний вимір демонструє, що мова у

творі Діаза функціонує не лише як засіб вираження, а як активний механізм боротьби за право визначати істину. Саме ця боротьба, що триває між економізованим ідеологізованим дискурсом та мовою емоційної чесності, формує складну поліфонічну структуру роману і виявляє його критичне ставлення до способів побудови влади, контролю та історичної пам'яті в межах оповіді.

РОЗДІЛ 3

СТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ НАРАТИВУ

3.0. Вступні зауваження

Розділ 3 присвячено аналізу стилістичних особливостей наративу в романі *Trust* Гернана Діаза. Метою даного розділу є виявлення специфіки мовних засобів, які використовуються автором для відтворення голосів чоловічого та жіночого оповідача, а також, дослідження способів збереження авторського стилю при зміні наратора.

Стилістичний аналіз художнього тексту є ключовим напрямом сучасної лінгвістики, оскільки саме стилістичні засоби дозволяють реконструювати внутрішні психологічні імпульси персонажів, способи формування наративної оптики, вибудовування ідентичності та конструювання образу світу. У романі *Trust* Гернана Діаза стилістика виконує центральну функцію формування поліфонічного простору тексту: чоловічий і жіночий голоси не просто подають різні версії подій, але структурно репрезентують два протилежні способи переживання реальності – раціонально-аналітичний та емоційно-психологічний.

3.1. Стилістичні особливості чоловічого наративу

Гендерне вираження у мовленні простежується на кількох мовних рівнях – лексичному, граматичному, синтаксичному та стилістичному. На лексичному рівні воно проявляється через добір окремих слів і виразів: прислівників, що передають упевненість, дієслів, які описують емоційні стани чи мисленнєві процеси, а також займенників, форма яких може різнитися залежно від статі. Наприклад, для позначення жінки замість слова «лікар» можна використати форму «лікарка».

Узагалі ж поєднання лексичних та стилістичних засобів формує цілісну систему вираження гендерної ідентичності. Лексика – займенники, назви осіб,

емоційно забарвлені слова – здатна підкреслювати гендер мовця й демонструвати особливості самопрезентації [31].

Аналіз текстів із гендерною маркованістю дає змогу не лише окреслити лінгвістичні засоби, що вказують на гендер, а й зрозуміти, як саме мовлення підтримує або відтворює суспільні стереотипи щодо ролей чоловіків і жінок [15]. Дослідження гендерної репрезентації в мові допомагає простежити взаємодію між мовними нормами, культурним контекстом і соціальними очікуваннями.

Гендерні маркери в лінгвістиці охоплюють різні граматичні елементи – займенники, іменники, дієслова – які можуть указувати на гендер мовця чи об'єкта [31]. Прикладом є використання різних форм займенників для позначення жінки та чоловіка.

Відтак, гендерне забарвлення мовлення формується не лише на рівні окремих слів чи граматичних конструкцій, а й у ширшому контексті мовної поведінки. Проте для повного розуміння того, як саме гендер реалізується у комунікації, недостатньо враховувати лише лексичні, граматичні чи синтаксичні маркери. Важливу роль відіграють і стилістичні засоби, які додають висловлюванням емоційності, індивідуальності та комунікативної виразності. Саме через стилістичні прийоми мовець може підсилити або, навпаки, пом'якшити гендерні ознаки свого мовлення, створюючи більш цілісну та багатовимірну мовну репрезентацію.

Задля проведення стилістичного аналізу використано класифікацію стилістичних засобів за В.А. Кухаренко [17], яка передбачає розподіл мовних засобів на такі категорії:

1. **Лексичні засоби** – слова з експресивним, емоційним або тематичним забарвленням; професійна лексика; терміни, фразеологізми та стилістичні прийоми, що використовуються для надання тексту емоційності, образності та виразності, а також для зв'язку між реченнями. Вони допомагають краще передати думку, зробити мову живою, цікавою та запам'ятовуваною, наприклад,

через повтори, синоніми, контекстуальні синоніми або використання слів з особливим емоційним забарвленням.

2. **Синтаксичні засоби** – побудова речень, ритм, типи речень (просте, складне, ускладнене), вживання вставних конструкцій.

3. **Тропи** – метафора, метонімія, порівняння, гіпербола, епітет.

4. **Фігури** – повтори, антитези, паралелізми, риторичні питання.

5. **Прагматичні та композиційні засоби** – розповідна перспектива, наративна фрагментарність, використання внутрішньої монологізації.

Зазначений підхід дозволяє систематично порівнювати мовні характеристики різних нараторів і робить можливим виділення стилістичних домінант, характерних для автора, незалежно від «маски» оповідача.

У подальшому розділі розглянуто спершу стилістичні особливості чоловічого наративу, потім – жіночого, після чого проведено порівняння та аналіз змін наративної перспективи.

Чоловічий наратив у романі *Trust* Гернана Діаза представлений голосом персонажа, який оперує логікою, раціональністю, фінансами та владними структурами. Він вирізняється високим ступенем організованості, системності та контрольованості, що відображає соціальну і професійну позицію героя [6, с. 96]. Мовні та стилістичні засоби, використані автором у чоловічому наративі, формують відчуття аналітичної суворості, дистанції та дисциплінованості персонажа.

Лексика чоловічого наративу насичена професійними та фінансовими термінами, що безпосередньо пов'язано зі сферою діяльності героя. Автор активно використовує абстрактні поняття та специфічні терміни, пов'язані з фінансовою сферою, що підкреслює раціональний та холоднокровний характер оповідача. Так, у прикладі:

"The merger negotiations demanded precision, and I calculated every risk as if life itself depended on the balance sheets" (Díaz, Trust).

спостерігається акцент на професійну термінологію («merger negotiations», «balance sheets») та на концепцію контролю через точні розрахунки. Даний уривок ілюструє, що чоловічий наратив структурований так, щоб підкреслити здатність персонажа до стратегічного планування, системного аналізу та оцінки ризиків.

У романі *Trust* Германа Діаза фінансова сфера є центральною для формування наративу його чоловічого персонажа - фінансиста, багатія й аналітика. Через лексичні засоби, які стосуються грошей, влади, капіталу та влади над реальністю, автор підкреслює раціональну, стратегічну та холоднокривну натуру.

Один із ключових висловів у романі звучить так:

"So if money is fiction, finance capital is the fiction of a fiction" (Díaz, Trust).

Наведена цитата є втіленням абстрактного, в деякій мірі, філософського ставлення до грошей: не просто як до засобу обміну, але як до концептуальної конструкції. Концепт «капіталу» тут постає як подвійна фантазія, що створює дистанцію між матеріальними реаліями і економічними уявленнями. Такий підхід показує, що персонаж не просто заробляє гроші – він усвідомлює їхню природу як символічну, сконструйовану, і стратегічно маніпулює цією конструкцією.

З-поміж іншого, можна виділити і наступний приклад:

"Each time we find a way to minimize our effort and increase our gain ... our existence revolves around profit" (Díaz, Trust).

Тут «переговори» (negotiations) – не лише бізнес-угоди з іншими, а внутрішній процес: герой укладає «угоди» навіть із самим собою. Концепція «прибутку» (gain, profit) розглядається як фундаментальна сила, що керує життям персонажа. Вказане підкреслює саме «чоловічий» наратив: прагнення оптимізувати, контролювати, мінімізувати ризики й зусилля – усе це через призму раціональності та вигоди.

“Such was the extent of his power. His fortune bent reality around it. ... their perception of the world ... was also caught in the gravitational pull of Bevel’s wealth and warped by it.”

1. Цей образ багатства як “притягальної сили” (gravitational pull) показує капітал як щось близьке до природного явища – його вплив настільки глибокий, що може “скручувати” або змінювати сприйняття реальності. Така лексика формує образ надпотужного, майже космічного впливу; герой – це не просто банкір, а майже небесна сила, що маніпулює простором і свідомістю.

Особливе місце у чоловічому наративі займають тропи та фігури, які відображають прагнення до організованості, порядку та контролю. Автор рідко вдається до яскраво емоційних метафор; натомість домінують образи, що підкреслюють структуру, владу та стратегічне планування. Наприклад:

"I moved through the city like a man mapping the constellations, each decision a star in the firmament" (Díaz, Trust).

В додатках А та В нами наведено приклади тропів, що ми виявили в чоловічому наративі під час аналізу роману.

1. **Метафора** «mapping the constellations» акцентує на стратегічному та систематичному мисленні героя, де кожне рішення позиціонується як елемент єдиної впорядкованої системи. Крім того, у тексті часто використовується повтор ключових понять та антитези («risk vs. security»), що підсилює раціональну семантику наратора і додає тексту ритмічності та логічної структури.

Аналізуючи **порівняння**, ми виявили, що чоловічий наратив у романі *Trust* виявляє свою орієнтацію на прагматичне, раціоналізоване осмислення реальності. Порівняльні конструкції тут слугують не стільки емоційному заглибленню, скільки чіткій оцінці ситуацій, людей і явищ. Образи, що використовуються, мають тверду, холодну або функціональну семантику, як у висловах *“Cold as a banker’s handshake”* чи *“He worked like a machine”*. Навіть

крихкість або невловимість позначається через контрольовані образи — *“Fragile like thin porcelain”*, *“The truth disappeared like smoke”*, тоді як слова і мовлення постають як фізично відчутні об’єкти: *“Words fell like heavy stones”*. Таким чином, порівняння в чоловічому наративі підпорядковані логіці тверезого аналізу й дистанції.

Подібну функцію виконують і **епітети**, які здебільшого мають оцінний, соціально або економічно маркований характер. Вони фіксують реальність як систему сил, тиску й розрахунку: *“Relentless market forces”*, *“Unforgiving financial climate”*. Навіть міжособистісні взаємодії описуються мовою контролю та публічності — *“Calculating presence”*, *“Impeccable public image”*. Показово, що емоційна сфера також піддається раціоналізації, як у прикладі *“Fragile emotional balance”*, де почуття розглядаються як ресурс, що потребує управління.

Внутрішні суперечності чоловічого персонажа чітко структуруються за допомогою **антитези**, яка дозволяє зіставити зовнішній успіх і внутрішній розпад. Контрастні пари на кшталт *“Public triumph, private misery”* або *“Visible success, invisible decay”* демонструють роздвоєння між публічною роллю та особистим досвідом. Антитеза *“External order, internal chaos”* узагальнює цей конфлікт, підкреслюючи напругу між системністю мислення й прихованою емоційною нестабільністю.

Для організації думки та наративної логіки активно використовується **анафора**, яка надає мовленню чіткості й структурованості. Повторювані початкові конструкції створюють ефект послідовного звіту або внутрішнього підрахунку: *“I calculated the risks. I calculated the costs. I calculated the outcomes.”*. В інших прикладах, таких як *“He waited for progress, waited for signals, waited for confirmation”* чи *“I knew the rules, knew the players, knew the price”*, анафора підкреслює системне мислення та орієнтацію на правила й результат.

Циклічність як економічних процесів, так і психологічних станів передається через **хіазм**, де повторювані елементи утворюють замкнені логічні кола. У висловах *“Money created power, and power created money”* або *“Doubt*

triggered fear, and fear triggered doubt” простежується ідея самовідтворюваних механізмів, що не мають чіткого початку чи завершення. Подібна структура відображає фаталістичне сприйняття системи, у межах якої діє чоловічий наратор.

Наростання напруги в оповіді часто оформлюється за допомогою **градації**, яка поетапно посилює значення або емоційний ефект. Це видно як у психологічних процесах — *“The silence grew heavy, suffocating, unbearable”*, так і в соціальних або кар’єрних траєкторіях — *“He rose from clerk to manager to legend”*. Градація підкреслює динаміку накопичення, зростання або загострення.

Водночас чоловічий наратив не позбавлений і **антиклімаксу**, який різко знижує пафос, зіставляючи масштабні досягнення з дрібними або особистими поразками. Контраст у висловах *“He influenced markets – and lost his own glasses”* чи *“He spoke to governments – but not to his wife”* створює іронічний ефект і оголює межі контролю, на який претендує герой.

Парадоксальність мислення передається через **оксюморон**, де поєднуються суперечливі характеристики: *“Controlled chaos”*, *“Calculated passion”*, *“Loud emptiness”*. Такі поєднання демонструють внутрішню напругу між емоцією та раціональністю, яку наратор намагається втримати під контролем.

Для позначення осіб і явищ активно застосовується **перифраз**, що дозволяє зберігати дистанцію та уникати прямої номінації: *“The man who dictated the market”*, *“The architects of public opinion”*, *“The voice shaping the narrative”*. Через це персонажі й інституції постають радше як функції, ніж як індивіди.

Характерною рисою чоловічого мовлення є **літота**, яка маскує масштаб подій за стриманими формулами: *“The situation was not pleasant”*, *“The losses were not negligible”*. Така занижена оцінка створює ілюзію контролю та емоційної стриманості. Водночас **гіпербола** використовується для підсилення драматизму, особливо в кризових моментах: *“The whole world seemed to collapse overnight”*, *“Endless calculations filled my days”*.

Дистанційованість і скепсис наратора проявляються через **іронію**, яка часто спрямована на публічний дискурс: “*A perfect marriage, according to the papers*”, “*The crisis was ‘unexpected’, after months of warnings*”. Іронічні зауваги підкреслюють розрив між офіційними версіями та особистим знанням.

Через **синекдоху** окремі частини або деталі репрезентують ширші соціальні процеси: “*All eyes turned to the numbers*”, “*The wheels began to move*”, “*A hundred hands pointed at me*”. Це посилює відчуття системності й знеособленості середовища.

Інтелектуальну насиченість чоловічого наративу забезпечують **алюзії** — на Рузвельта, міф про Мідаса, Гамлета, біблійні мотиви жертви або образ Гетсбі як “*a man built from numbers*”. Такі посилання вказують на освіченість наратора та його прагнення вписати власний досвід у ширший культурний контекст.

Внутрішні сумніви оформлюються через **риторичні запитання**: “*What choice did I have?*”, “*Did success not demand sacrifices?*”, які радше виправдовують прийняті рішення, ніж ставлять їх під сумнів. Поруч із ними з’являються **риторичні звертання** — “*Oh, markets, how fickle you are*”, “*My dear reputation, you cost too much*”, що персоніфікують абстрактні сили, з якими герой веде внутрішній діалог.

Емоційне акцентування досягається за допомогою **інверсії**, як у прикладах “*Rarely had I seen such panic*” чи “*Not once had I hesitated*”, де порушення прямого порядку слів підсилює авторську позицію. Нарешті, **полісиндетон** — “*He bought and sold and calculated and predicted*”, “*He rose and fell and rose again*” — створює відчуття безперервного руху, циклічності дій і рішень, у яких і розгортається чоловічий наратив.

Таким чином, чоловічий наратив у романі *Trust* вирізняється комплексним поєднанням лексичних і тропних засобів, що дозволяє автору передати психологічну характеристику персонажа через логіку, дисципліну та контрольованість. Це створює враження інтелектуальної суворості та

раціональної організованості, що контрастує з більш емоційним і психологічно насиченим жіночим наративом.

3.2. Стилiстичні особливості жіночого наративу

Жіночий наратив у романі *Trust* Гернана Діаза вирізняється високою емоційністю, психологічною насиченістю та особистісною спрямованістю. Автор надає голосу жіночого оповідача експресивності, що проявляється через вибір лексики, використання тропів та фігур. На відміну від чоловічого наративу, який підкреслює раціональність, логіку та контроль, жіночий наратив зосереджений на внутрішньому світі героїні, її емоціях, переживаннях та суб'єктивному сприйнятті подій.

Лексика жіночого наративу насичена епітетами та психологічними термінами, що дозволяє передати внутрішній стан персонажа. Наприклад, у реченні:

"I felt the weight of his absence pressing down on me, each silence a sharp echo in the chambers of my heart." (Díaz, Trust)

спостерігається метафоричне зображення емоційної напруги через поєднання епітетів та тропів. Використання слів «weight», «pressing», «sharp echo» створює відчуття психологічного тиску та посилює суб'єктивне сприйняття подій. Такі мовні засоби дозволяють читачеві не лише дізнатися про дії героїні, але й глибше відчувати її емоційний стан.

Синтаксичні стилістичні засоби у жіночому наративі характеризуються варіативністю: автор поєднує короткі та середньої довжини речення, часто вдається до інверсії та риторичних конструкцій. Це створює відчуття безпосередності, динамічності внутрішнього монологу та підкреслює емоційну насиченість тексту. Наприклад:

"Why did he leave? Every question twisted inside me, unraveling certainty." (Díaz, Trust)

У цьому фрагменті риторичне питання акцентує сумніви та внутрішній конфлікт, а короткі речення і паралельні конструкції передають емоційну напругу [31, с. 16]. Таким чином, синтаксичні засоби сприяють передачі інтимності та психологічної глибини.

Особливою рисою жіночого нарративу є використання тропів та фігур для передачі суб'єктивного сприйняття світу. **Метафори** та **порівняння** допомагають зробити образи героїні більш наочними та емоційно забарвленими. Наприклад:

"Her thoughts fluttered like birds trapped in a gilded cage, longing for freedom."
(Díaz, Trust)

Метафора «birds trapped in a gilded cage» передає відчуття обмеженості та внутрішньої напруги, а порівняння («like birds») підкреслює крихкість і чутливість сприйняття героїні. Крім того, автор використовує гіперболи, повтори емоційних слів та антитези («hope vs despair»), що створює ритмічність тексту і підсилює контраст між емоційними станами.

Аналіз стилістичних засобів є ключовим етапом дослідження художнього тексту, оскільки вони відображають не лише мовні особливості, а й глибину психологічного та емоційного переживання персонажів. У контексті жіночого нарративу стилістичні засоби відіграють особливу роль, допомагаючи передати внутрішні стани, напругу, суперечності та пошук власного голосу героїні. Їхнє вивчення дозволяє виявити закономірності у способах вираження емоційності та психологічної образності, а також зрозуміти, як автор формує емоційний вплив на читача.

Відтак, у Додатку Б наведено класифікацію стилістичних засобів жіночого нарративу за В.А. Кухаренко.

Таблиця Г.1. (див. додатки) демонструє, що жіночий нарратив у романі *Trust* побудований на комбінації емоційної лексики, образних тропів та гнучкого синтаксису. Лексика та епітети передають суб'єктивні переживання героїні, а метафори і порівняння створюють візуальні образи її внутрішнього світу.

Гіперболи та повтори підсилюють емоційне навантаження, а інверсія та риторичні питання роблять текст більш динамічним [55]. Таблиця показує, як авторське використання різних категорій мовних засобів допомагає створити психологічно насичений наратив жіночого персонажа.

Важливу роль у структурі жіночого наративу відіграє **анафора**, яка надає внутрішньому мовленню ритмічності й водночас передає монотонність і повторюваність переживань героїні. Повторювані початкові елементи фраз відтворюють стан тривалого очікування, зацикленості на певних думках або емоціях, що не знаходять виходу. Це добре простежується у прикладах *“She waited for clarity, waited for peace, waited for him”* та *“She watched the days fade, watched the seasons shift, watched herself change”*, де повтор стає формою фіксації внутрішнього часу, що повільно спливає разом із героїнею.

Поряд з анафорою функціонує **епіфора**, яка, на відміну від початкового повтору, зосереджує увагу на фінальній точці висловлення. Повторюване слово або словосполучення в кінці фрази підсилює відчуття замкненості емоційного стану та неможливості його подолання. У висловах *“She lived in uncertainty, constant uncertainty”* та *“She waited in the dark, the familiar dark”* повтор ніби повертає читача до тієї самої точки, з якої немає виходу, підкреслюючи сталість і хронічність внутрішнього напруження.

Для створення ефекту поступового емоційного наростання активно використовується **полісиндетон**. Нагромадження сполучників формує враження повільного, майже виснажливого руху думок, коли кожне почуття накладається на попереднє. У прикладах *“She watched and waited and feared and hoped”* та *“Her thoughts circled restlessly and painfully and endlessly”* такий синтаксичний прийом передає внутрішню перевантаженість героїні та відсутність чіткої межі між окремими емоційними станами.

Не менш показовим є **асиметричний синтаксис**, який відображає фрагментарність внутрішнього мовлення й розірваність думок. Короткі, неповні речення або різкі паузи сигналізують про те, що героїня не здатна повністю

оформити свої переживання словами. Це виразно простежується у конструкціях *“She wanted to explain. Something. Anything.”*, *“The truth felt close. Then gone.”*, *“She tried to speak. Couldn’t.”*, де мовчання та обриви стають повноцінними смисловими елементами наративу.

Суперечливість і багатовимірність внутрішнього світу героїні підкреслює **оксюморон**, який поєднує семантично несумісні поняття. Такі словосполучення, як *“Quiet turmoil”*, *“Painful calm”* чи *“Gentle despair”*, відображають співіснування протилежних емоцій і демонструють, що жіночий досвід не зводиться до однозначних станів, а формується на межі контрастів.

Ще одним важливим засобом є **антитеза**, за допомогою якої вибудовується протиставлення між зовнішнім образом героїні та її внутрішнім переживанням. У висловах *“She looked composed, felt unsteady”*, *“She smiled softly, she suffered deeply”*, *“The days seemed calm, her nights were restless”* чітко окреслюється розрив між тим, що помітне для оточення, і тим, що відбувається у внутрішньому просторі жінки.

Психологічні стани героїні часто передаються опосередковано — через простір і тілесність — за допомогою **метонімії** та **синеكدокси**. Будинок, кімната або предмети ніби переймають на себе її емоції, як у прикладах *“The house swallowed her silence”* та *“The room held its breath with her”*. Водночас окремі частини тіла стають знаками загального стану: *“Her shoulders bore the silence”*, *“Her hands froze”*, що підкреслює тілесну природу переживання.

Стриманість жіночого мовлення особливо помітна у використанні **літоти**, яка дозволяє передати глибину болю через зовнішню пом’якшеність висловлення: *“She was not entirely certain”*, *“The pain was not insignificant”*. На противагу цьому **гіпербола** фіксує суб’єктивну інтенсивність переживань, розширюючи їх до масштабів простору й часу: *“The silence lasted an eternity”*, *“Her loneliness consumed everything”*.

Критичний вимір жіночого наративу реалізується через **іронію**, що оголює розбіжність між соціальними уявленнями та реальним досвідом героїні. Це

виразно видно у прикладах “*A perfect marriage, she was told*” та “*Her quietness was mistaken for contentment*”, де зовнішні оцінки звучать як болісно фальшиві. Посилення емоційної напруги досягається також за допомогою **інверсії**: “*Never had she felt so unseen*”, “*Hardly could she breathe*”, яка акцентує ключові моменти внутрішнього стану.

Внутрішній діалог героїні набуває форми **риторичних запитань** — “*What remained of her voice?*”, “*Was obedience the only language left?*” — що відображають кризу самоідентифікації та втрату голосу. Поруч із ними функціонують **риторичні звертання**, у яких абстрактні поняття постають як уявні співрозмовники: “*Oh silence, my oldest companion*”, “*Hope, stay a little longer*”. Це ще раз підкреслює самотність героїні та замкненість її внутрішнього простору.

Таким чином, жіночий наратив у романі *Trust* вирізняється емоційною насиченістю, психологічною деталізацією та художньою образністю. Використання лексичних та тропних засобів дозволяє автору відтворити внутрішній світ героїні і створити контраст із більш раціональним чоловічим наративом, що в подальшому стає основою для порівняльного аналізу стилістичних особливостей наративів різної статі.

3.3. Порівняння стилістичних особливостей чоловічого і жіночого наративу

У романі *Trust* Гернана Діаза автор використовує подвійний наративний голос, який по-різному проявляється у чоловічому та жіночому наративі. Порівняльний аналіз дозволяє виділити як контрастні, так і спільні риси стилістики, що допомагають розумінню художнього задуму автора та механізмів передачі психологічного та соціального досвіду персонажів [26].

Перше за все, ми хотіли б виділити кількісне порівняння стилістичних засобів в романі. Згідно з нашими підрахунками, чоловічий наратив містить 20

тропів, в той час, як жіночий 28, що свідчить про те, що чоловічий наратив роману більш схильний до художності, метафоризації та абстрактності.

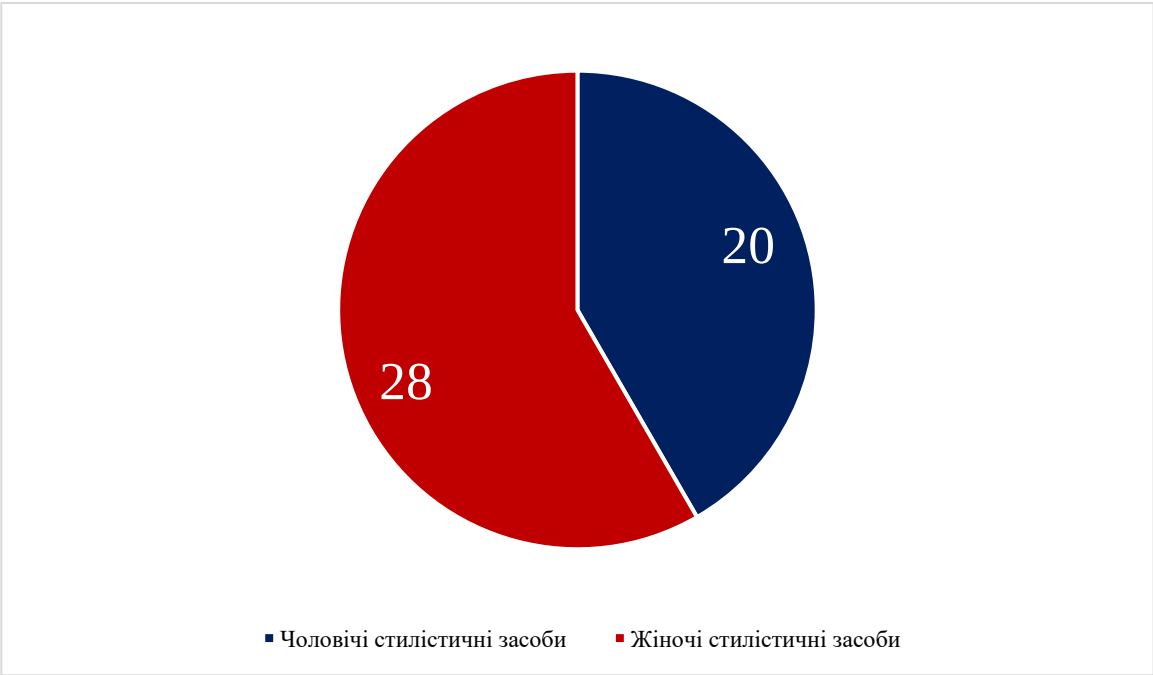

Рис. 3.1. Кількісне порівняння стилістичних засобів в чоловічому та жіночому наративах

Чоловічий наратив насичений професійною, абстрактною та фінансовою лексикою, що створює відчуття контролю та логічного мислення. На противагу цьому, жіночий наратив характеризується емоційною, психологічною та експресивною лексикою, що передає внутрішній стан персонажа та його переживання.

Таблиця 3.1

Порівняння стилістичних засобів

Категорія	Чоловічий наратив	Жіночий наратив	Функція
Лексика	merger negotiations,	weight, pressing, sharp echo	Відображає сферу діяльності та психологічний стан

	balance sheets, precision		
Епітети	calculated, careful	sharp, tender, heavy	Підкреслюють дисципліну або емоційну інтенсивність
Абстрактні терміни	risk, strategy	hope, despair	Виявляють логіку або емоції
Метафори	mapping the constellations	birds trapped in a gilded cage	Показують контроль або внутрішній стан

В Табл. 3.1. показано **контраст між чоловічим і жіночим наративами**. Чоловічий голос відзначається термінологічною точністю, логікою та аналітичністю, тоді як жіночий – емоційною насиченістю та психологічною глибиною. Таблиця підкреслює, що вибір лексичних засобів відповідає соціально-гендерним особливостям наратора і служить ключовим інструментом авторського відображення характеру персонажа.

Чоловічий наратив тяжіє до метафор контролю, влади та системності, тоді як жіночий наратив багатий на метафори емоційні, порівняння, гіперболи. Обидва наративи використовують повтори та антитези, але з різними функціями: у чоловічому – для підкреслення системності та дисципліни, у жіночому – для посилення емоційної напруги та драматизму [56, с. 59].

У додатках представлені таблиці, які систематизують стилістичні засоби та особливості чоловічого й жіночого наративу. Зокрема, усі порівняння, що зустрічаються у текстах, наведені окремо в таблицях для зручності аналізу.

У таблицях наведено частоту використання порівнянь та інших стилістичних засобів, що дозволяє оцінити їх значимість для побудови тексту та визначити, як різні наративні стратегії впливають на сприйняття твору.

В аналізованому романі чоловічий і жіночий наративи мають чіткі відмінності, але водночас залишаються взаємодоповнювальними. Чоловічий голос тяжіє до раціональності та структурності: у ньому домінують метафори контролю, фінансова термінологія, складнопідрядні конструкції й антитези, що підкреслюють логіку та прагнення до впорядкування світу. Жіночий наратив вибудовується на емоційній та психологічній образності, насичений порівняннями, гіперболами, короткими або інверсійними реченнями, риторичними питаннями, які передають внутрішні переживання, емоційний стан і пошук власного голосу [54, с. 112].

Чоловічий наратив у художній літературі традиційно асоціюється зі стриманою емоційністю, раціональністю, підвищеною увагою до дії та логіки, але водночас - із глибоко прихованими переживаннями, які проявляються не прямо, а через символічні чи структурні прийоми. Тому використання таких стилістичних засобів, як метафора, гіпербола, повтори та антитеза, у чоловічому наративі має свою специфіку, відмінну від жіночого. Вони не просто передають емоційні стани героя, а кодують їх, маскують, роблять менш декларативними та більш “опосередкованими”.

Наприклад, метафора “*birds trapped in a gilded cage*”, яка у жіночому наративі зазвичай символізує вразливість, крихкість та емоційну напругу, у чоловічому наративі набуває дещо іншого звучання. Для чоловічого героя цей образ може відображати не лише внутрішню невидиму тісноту, а й соціальний чи рольовий конфлікт, у якому він “ув’язнений” очікуваннями, відповідальністю або вимушеною стабільністю. Образ «*gilded cage*» тут не просто емоційна пастка - це метафора обмеження свобод, накладених зовнішніми обставинами чи суспільними ролями. Порівняння з птахами («*like birds*») у чоловічому наративі підкреслює не стільки крихкість, скільки внутрішню потребу в автономії, прагнення до виходу за межі, що важко сумісне з вимогою тримати почуття під контролем.

Гіперболи в чоловічому наративі також функціонують інакше: вони не спрямовані на створення драматичної надмірності, а радше на компенсацію відсутності прямої емоційної експресії. Якщо герой каже, що “silence weighed a ton”, це не демонстрація надмірної емоційності, а спосіб передати тяжкість стану у максимально стислій формі - ніби емоція не проговорюється, а “згущується” до короткої, сконденсованої формули.

Повтори емоційних слів у чоловічому наративі теж мають специфічну функцію. У жіночому повтор часто створює хвилеподібний ритм переживання, тоді як у чоловічому повтор стає знаком нав’язливої думки, яка проривається через раціональну оборону. Наприклад, повтори на кшталт “I tried. I tried again.” демонструють внутрішню боротьбу, певну зацикленість на зусиллях і неможливість вийти з ситуації шляхом логічного аналізу.

Антитези (“hope vs despair”) у чоловічому наративі виконують роль внутрішнього конфліктного каркаса. Для чоловічої перспективи важливо розмежування полярних станів, бо емоції часто осмислюються через дуалістичні категорії: сила/слабкість, контроль/втрата контролю, рух/застій. Антитеза тут - спосіб структурувати внутрішній хаос, логічно організувати те, що не можна прямо виразити. Чоловічий герой, переживаючи розрив між “hope” і “despair”, рідко проговорює емоцію прямо. Замість цього він показує контраст як механізм осмислення, ніби розкладає емоційність по реалістичних або раціональних полюсах, щоб не дати їй розмити межі ідентичності.

Загалом чоловічий наратив характеризується кількома ключовими ознаками.

1. Стримана емоційність.

Чоловічі персонажі часто переживають інтенсивні емоції, але їхній спосіб вираження - опосередкований. Емоції виражаються через дії, короткі вислови, внутрішні монологи, символічні деталі. Мовні засоби стають “контейнерами” для емоцій, які герой не дозволяє собі показати напрямую.

2. Раціоналізація переживань.

На відміну від жіночого наративу, де емоції можуть розкриватися через багатшарову образність, чоловічий наратив часто застосовує раціональні метафори - технічні, архітектурні, механістичні. Це спосіб утримати контроль над тим, що всередині розхитується.

3. Внутрішній конфлікт як головний рушій.

Тут емоції не просто переживаються - вони стають моральними або екзистенційними дилемами. Герой не стільки описує, що відчуває, скільки бореться з тим, що відчувати “не можна”.

4. Дія як мова емоцій.

Чоловічий герой часто діє замість того, щоб висловлюватися. Вчинок - це текст. Помилка - це зізнання. Уникання - це вияв страху.

5. Лаконізм і структурність.

Чоловічий наратив тяжіє до коротких, різких фраз, які передають напругу. Фрагментованість і економія висловлювань створюють ефект “внутрішнього пресингу”, коли емоції намагаються прорватися крізь контроль.

Тобто тут можна побачити специфічну емоційну поетику чоловічого наративу: сильна напруга, мінімум прямих зізнань, максимум внутрішнього спротиву. Стилїстичні засоби працюють не лише як художні прийоми, а як захисні механізми, через які герой дозволяє читачеві заглянути всередину - але лише частково, дозовано, у межах, які він може витримати.

Так, наративи формують дві взаємопов'язані лінії оповіді, які відображають різні способи переживання реальності та взаємодіють між собою, створюючи багатовимірну картину внутрішнього світу персонажів. Чоловічий наратив вирізняється прагненням до впорядкування та логіки. Герой систематизує власні переживання та світ навколо за допомогою метафор контролю, складнопідрядних конструкцій, фінансової термінології та антитез, що організовують внутрішній досвід і підкреслюють структурність його мислення. Емоції у чоловічому наративі рідко виражаються безпосередньо; вони

трансформуються у когнітивні категорії, а текст відображає спроби героя утримати ситуацію під контролем, навіть коли всередині панує невизначеність.

Метафоричні образи часто мають технократичний або архітектурний відтінок. Наприклад, емоції описуються як “структури, що розсипаються”, або “мости, які треба підтримувати”, що водночас передає внутрішню напруженість та демонструє прагнення впорядкувати емоційний хаос через логічні образи. Використання професійної термінології віддаляє емоції від прямого вираження, перетворюючи їх на об’єкт аналізу, що дозволяє герою зберегти відчуття контролю. Антитези, такі як “*hope vs despair*” чи “*control vs chaos*”, формують структурні точки опори, за допомогою яких герой співвідносить внутрішні переживання із зовнішніми обставинами.

Жіночий наратив зосереджений на емоційному та психологічному досвіді героїні. Образність, порівняння, гіперболи, короткі або інверсійні речення й риторичні питання відтворюють внутрішні переживання, емоційну напруженість і процес пошуку власного голосу. Порівняння на кшталт “*thoughts fluttered like trapped birds*” або “*memories drifted like petals in the wind*” демонструють розгубленість, крихкість і вразливість персонажа, тоді як гіперболи та повтори емоційних слів посилюють напруження та передають тривогу і безсилля перед обставинами, що виходять за межі контролю. Риторичні питання виступають як внутрішній монолог, який відтворює процес самоаналізу і сумнівів героїні.

Емоційна динаміка жіночого наративу формується через чергування коротких фраз та синтаксичних зрізів, що створює ефект постійної напруги, наростання і розсіювання емоцій. Інверсії та експресивний паралелізм підкреслюють контраст між внутрішнім станом героїні та її взаємодією з навколишнім світом, акцентуючи увагу на конфлікті та пошуку гармонії.

Взаємодія чоловічого та жіночого наративів утворює цілісну структуру твору. Чоловічий наратив задає рамки подій та ситуацій, надаючи їм логічну опору, тоді як жіночий наповнює ці рамки психологічним та емоційним змістом. Така взаємодія забезпечує баланс між раціональністю і чуттєвістю, створює

глибоку, багатовимірну оповідь, де читач отримує доступ до внутрішнього світу обох персонажів.

Чоловічий наратив показує, як контроль, аналітичність і прагнення до впорядкування допомагають герою протистояти труднощам, водночас жіночий демонструє процес емоційного проживання тих самих ситуацій, дозволяючи глибше зрозуміти мотивації, страхи та сумніви персонажів. Разом вони формують комплексну перспективу, де події сприймаються цілісно, а внутрішній світ героїв розкривається через поєднання логіки та емоційної експресії.

Загалом, чоловічий і жіночий наративи виконують взаємодоповнювальні функції. Чоловічий наратив забезпечує структурність, логіку та раціональну опору, а жіночий — емоційний, психологічний і чуттєвий вимір досвіду. Синтез цих двох голосів створює багат шарову оповідь, де читач одночасно сприймає події через раціональний і емоційний вимір, що робить персонажів більш глибокими і психологічно достовірними [54, с. 112].

Незважаючи на відмінності у лексиці та домінантних тропях, авторський стиль зберігається у двох варіантах тексту: він виявляється в увазі до деталей, ритмічності побудови, інтертекстуальних зв'язках та художній образності. Таким чином, контраст між чоловічим і жіночим наративами не лише відображає різні способи світосприйняття, а й створює багатогранність роману, де логіка і контроль поєднуються з емоційністю та суб'єктивністю.

Висновки до розділу 3

У третьому розділі магістерської роботи було проведено стилістичний аналіз наративу роману *Trust* Гернана Діаза, спрямований на виявлення особливостей мовних засобів у чоловічому та жіночому голосах, а також на дослідження способів збереження авторського стилю при зміні наратора. Аналіз здійснено за класифікацією стилістичних засобів Кухаренко, що дозволило систематизувати дані та підкреслити специфіку кожного наративу.

Чоловічий наратив відзначається логічністю, раціональністю та прагматичністю. Використання професійної та фінансової лексики, складнопідрядних речень, пасивних конструкцій та паралелізмів створює відчуття контролю та об'єктивності. Тропи у чоловічому наративі орієнтовані на метафори контролю, влади та системності, а фігури – на повтори ключових понять та антитези («risk vs security»). Таким чином, мовні засоби чоловічого наративу підкреслюють аналітичний характер персонажа і його здатність до системного мислення.

Жіночий наратив вирізняється емоційною насиченістю, психологічною деталізацією та образністю. Лексика насичена епітетами, психологічними термінами та метафорами, що передають внутрішній стан героїні. Синтаксис характеризується інверсією та риторичними питаннями, що створюють динаміку та суб'єктивність. Тропи та фігури у жіночому наративі включають метафори, порівняння, гіперболи та паралелізми, що підсилюють емоційне забарвлення тексту і дозволяють читачеві глибше зануритися у психологічний світ персонажа.

Порівняльний аналіз чоловічого та жіночого наративу показав, що обидва голоси демонструють суттєві контрасти. Чоловічий наратив більш раціональний та логічний, жіночий – емоційний та суб'єктивний. Синтаксичні та лексичні засоби, тропи та фігури різняться за функціями: у чоловічого наратора вони підкреслюють контроль і системність, у жіночого – внутрішній стан і емоційну насиченість. Проте обидва наративи зберігають наскрізні ознаки авторського стилю: увагу до деталей, ритмічність, художню образність і використання інтертекстуальних посилань.

Збереження авторського стилю при зміні наратора демонструє майстерність Гернана Діаза у побудові єдиного художнього світу. Незалежно від того, чи події розповідає чоловік, чи жінка, автор дотримується єдиних принципів композиції: логічної або психологічної структури тексту, ритмічного повторення, використання тропів та фігур для підсилення смислу, а також

деталізації подій. Таблиці 3.2–3.4 наочно демонструють, що зміна наратора не руйнує авторську стилістичну єдність, а лише додає різноманітності та глибини оповіді.

Лексичні аспекти показують, що Діаз свідомо розмежовує мовні засоби, відповідно до статі наратора. Чоловічий голос характеризується термінологією та абстрактною лексикою, жіночий – експресивною та психологічною. Це дозволяє читачеві легко відрізнити точки зору та створює динаміку оповіді.

Тропи та фігури дозволяють автору зберігати художню образність. Метафори чоловічого наративу передають контроль, а жіночого – внутрішні переживання. Повтори та антитези у обох наративів використовуються для посилення ключових тем, але виконують різні функції: логічну у чоловічого та емоційну у жіночого.

Візуалізація через таблиці та схеми (Таблиці 3.1–3.2) дозволяє наочно побачити контрасти і спільні риси наративів. Це підкреслює, що Діаз зберігає єдність художнього стилю, використовуючи різні мовні та композиційні засоби для передачі індивідуального голосу персонажа.

Загальна оцінка стилістичних особливостей показує, що подвійний наратив у романі *Trust* є прикладом високоякісного стилістичного синтезу, де індивідуальні голоси персонажів (чоловіка і жінки) гармонійно поєднуються з авторським стилем. Такий підхід дозволяє розкрити різні психологічні, соціальні та емоційні аспекти сюжету, створюючи глибину та багатошаровість оповіді.

Висновок для подальшого дослідження: результати стилістичного аналізу третього розділу дозволяють проводити подальші дослідження у сфері порівняльної наративістики та гендерної стилістики у сучасній літературі англomовних авторів.

ВИСНОВКИ

У ході дослідження було нами встановлено, що наратив як форма організації мовлення є ключовим інструментом конструювання смислів у романі *Trust*. Теоретичний аналіз слугує доказом, що наратив функціонує не лише як спосіб викладу подій, а як складна комунікативна система, що інтегрує мовні, когнітивні та культурні компоненти, формуючи відмінні світоглядні позиції персонажів і впливаючи на сприйняття тексту читачем.

Узагальнюючи результати дослідження, можна стверджувати, що наратив є складним багаторівневим дискурсивним феноменом, який виходить за межі традиційного розуміння оповіді як простої послідовності подій. У сучасному науковому трактуванні наратив постає як універсальна модель організації та осмислення досвіду, що поєднує текст, подієвий зміст, суб'єкта оповіді та реципієнта в єдину комунікативну систему. Він функціонує як механізм упорядкування реальності, надання подіям причинно-наслідкової логіки, емоційної оцінки та смислової завершеності.

У роботі встановлено, що основними функціями наративу є смислотворча, когнітивна, комунікативна, інтерпретаційна та ідеологічна. Через наратив здійснюється структурування індивідуального й колективного досвіду, формування ідентичності, трансляція культурних цінностей, норм і світоглядних установок. Наратив не лише відображає дійсність, а й активно впливає на її сприйняття, оскільки перетворює факти на осмислені історії, відкриті для інтерпретації. У художньому дискурсі ця функція посилюється естетичною та емоційною складовими, що забезпечують глибший вплив на читача.

Також нами було встановлено, що ключову роль у творенні наративу відіграють лінгвістичні засоби різних рівнів. Лексичні повтори, ключові слова та тематичні поля формують смислову єдність і цілісність тексту, тоді як граматичні та часові форми організовують наративну послідовність, динаміку подій і співвідношення часових площин. Синтаксичні структури та стилістичні

прийоми, зокрема інверсія, парцеляція й риторичні конструкції, сприяють передачі емоційного напруження та авторської інтонації, посилюючи вплив на читача.

Особливу увагу в дослідженні приділено авторському стилю як одному з визначальних компонентів наративу. Саме індивідуальна манера письма автора зумовлює специфіку відбору мовних засобів, способи організації оповіді та характер оцінювання подій, що безпосередньо впливає на сприйняття художньої реальності реципієнтом. Таким чином, узагальнені результати розділу підтверджують міждисциплінарний характер наративу та його значущість як універсального інструменту осмислення, інтерпретації й художньої репрезентації світу, що є важливим для подальших аналітичних розділів роботи.

Лексичний аналіз двох контрастних голосів продемонстрував, що Гернан Діаз створює окремі мовні системи, які виконують функцію альтернативних моделей інтерпретації реальності. Чоловічий наратив, заснований на мові фінансової раціональності, формує ідеологізовану, контрольовану та впорядковану картину світу, де будь-який досвід підпорядковується логіці досягнення і самовиправдання. Натомість жіночий голос пропонує емоційно насичений, етично орієнтований та психологічно деталізований спосіб осмислення подій, що деконструє претензію чоловічого наративу на абсолютну істинність. Лексична дихотомія виявляється не лише художнім прийомом, а й механізмом критики системи цінностей, що домінує у чоловічій версії історії.

Стилістичний аналіз засвідчив, що незважаючи на істотні гендерні відмінності, обидва голоси зберігають характерні ознаки авторського стилю Гернана Діаза. Системність композиції, увага до деталей, ритмічність побудови фраз, використання тропів та інтертекстуальних елементів створюють єдиний художній простір, який не руйнується зміною наратора. Таким чином, авторське мовлення виконує об'єднувальну функцію, забезпечуючи цілісність поліфонічної структури роману.

Порівняльний аналіз продемонстрував, що чоловічий і жіночий наративи не просто представляють різні точки зору, але й формують протилежні концепти істини, влади, досвіду та пам'яті. У романі *Trust* боротьба за інтерпретацію подій втілюється через мовні засоби, які стають інструментом формування або приховування смислу. Чоловічий дискурс вибудовує міф про досягнення, тоді як жіночий голос — правду про переживання. Саме їхня взаємодія створює багатоплановий характер тексту, дозволяючи читачеві критично переосмислити запропоновані перспективи.

Підсумовуючи викладене, можна стверджувати, що роман *Trust* є прикладом високої майстерності поліфонічного письма, у якому гендерно диференційовані наративи виконують роль ключових структуротворчих елементів. Дослідження підтвердило, що аналіз лексичних, синтаксичних і стилістичних особливостей наративу є ефективним способом виявити не лише художні прийоми автора, але й ідеологічні та психологічні механізми, що формують текст. Отримані результати відкривають перспективи для подальших розвідок у сферах гендерної стилістики, наративної лінгвістики та компаративного аналізу сучасної англомовної літератури.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Анпілогова Є. Д. Лінгвістичні особливості науково-технічного дискурсу. *Наукові записки ХНУ*. 2021. № 3. С. 7–12.
2. Аристотель. Поетика / пер. з давньогр. О. Коваль. Київ : Основи, 2000. 180 с.
3. Безугла Л. Р. Художній дискурс: функціонально-комунікативний аспект. *Філологічний вісник*. 2020. № 2. С. 3–11.
4. Бітко А. Політичний дискурс: структура і трансформації. *Соціологія: теорія, методи, маркетинг*. 2018. № 4. С. 65–72.
5. Бітко Р. Наратив як культурна універсалія. *Філософська думка*. 2017. № 3. С. 259–267.
6. Васьківська О. Гендерні стереотипи в українському інформаційному просторі. *Наукові праці Національного авіаційного університету*. 2023. № 2. С. 45–51.
7. Волощук В. Ідіолект як індивідуальна мовна система. *Мовознавство*. 2017. № 4. С. 1–10.
8. Галактіонова О. Історичний дискурс як феномен гуманітарного знання. *Гілея*. 2019. № 147. С. 115–118.
9. Гундзь Н. Екологічний дискурс: лінгвістичний аспект. *Екологічні студії*, 2021. № 1. С. 3–8.
10. Гундорова Т. Транзитна культура: Симптоми постколоніальної травми. Київ : Критика, 2012. 312 с.
11. Діденко І. А. Сучасні підходи до визначення дискурсу. *Мова і суспільство*. 2020.
12. Довганчина Р. Ідіолект письменника в лінгвостилістичній інтерпретації. *Слово і час*. 2007. № 9. С. 82–88.

- 13.Дяченко А. Гендерні особливості художніх практик України і Сходу в сучасному контексті. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*. 2023. № 3. С. 120–124.
- 14.Захарченко Н. Наратив у сучасній лінгвістиці. *Мовознавчий журнал*. 2022. № 1. С. 27–35.
- 15.Кісь О. (ред.). Жіночі виміри минулого: уявлення, досвіди, репрезентації. Львів: Український католицький університет. 2023.
- 16.Кравченко Н. Авторський стиль: структура та функції. *Українська мова*. 2019. № 2. С. 45–56.
- 17.Кухаренко В. А. Практикум з стилістики англійської мови: підручник. Вінниця : Нова Книга. 2000
- 18.Кушнірова Т. В. Наратив як літературознавча категорія: генеза, ознаки, типологія. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Філологія*. 2019. № 39. Т 1. С. 130-133.
- 19.Лисецька Ю. Релігійний дискурс як об'єкт лінгвістичних студій. *Вісник ЛНУ*. 2020. № 18. С. 1–5.
- 20.Морозова О. Наративні структури в сучасному дискурсі. *Лінгвістичні студії*. 2019. № 39. С. 53–60.
- 21.Нідзельська Д. Ідіолект і соціокультурний чинник. *Studia Linguistica*. 2021. № 15. С. 380–388.
- 22.Павличко С. Теорія літератури. Київ : Основи. 2002. 423 с.
- 23.Пелешок О. О. До проблеми краєзнавчого наративу у вимірах журналістики: науково-інтерпретаційна парадигма. *Обрії друкарства*. 2019. № 1(7). С. 117–126.
- 24.Приятельчук А., Гриньків А. Дискурс у сучасних гуманітарних практиках. *Мова і суспільство*. 2018. № 6. С. 16–22.
- 25.Ришкевич І. Ідіостиль як лінгвістична категорія. *Літературознавчі студії*. 2014. № 38. С. 92–101.

- 26.Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. Полтава : «Довкілля – К». 2006. 716 с.
- 27.Ставицька Л. Український сленг. Київ : Критика. 2009. 224 с.
- 28.Толиська О. Дискурс і наратив у соціальних науках. *Гуманітарний часопис*. 2022. № 1. С. 34–41.
- 29.Українська мова: енциклопедія. Київ : Українська енциклопедія, 2004. 824 с.
- 30.Фурман А. Український психоаналітичний дискурс. *Психологія і суспільство*. 2019. № 1. С. 113–118.
- 31.Хорошун О. О. Концепт як основне поняття когнітивної лінгвістики. *Вісник Житомирського державного університету*. 2010. С. 158–161.
- 32.Белехова Л. І., Цапів А. О. Ліричний наратив - міф чи реальність?. Науковий вісник Херсонського Державного Університету. 2019. Т. 1, № 7. С. 1–7.
- 33.Шаркунова Г. Індивідуальний стиль у мовознавчих студіях. *Мовні і концептуальні картини світу*. 2011. № 36. С. 122–128.
- 34.Шелковнікова З. Художній і науковий наратив: порівняльний аспект. *Studia Philologica*. 2020. № 5. С. 399–407.
- 35.Янкелевич С. Ідіостиль як когнітивно-мовний феномен. *Мовознавство*. 2013. № 2. С. 160–169.
- 36.Baxter J. Positioning Gender in Discourse: A Feminist Methodology. 2003.
- 37.Bruner J. Creating the Self: Narrative Construction in Culture. Cambridge : Harvard University Press. 1991, 210 p.
- 38.Cameron D. Performing Gender Identity: Young Men's Talk and the Construction of Heterosexual Masculinity. Johnson S., Meinhof U. H. (eds.). *Language and Masculinity*. Oxford : Blackwell.1997, 52 p.
- 39.Coates J. Men Talk. Cambridge : Cambridge University Press, 2003.
- 40.Coates J. Women, Men and Language: A Sociolinguistic Account of Gender Differences in Language. 3rd ed. London : Routledge. 2013. 89 p.

41. Connell R. W., Messerschmidt J. W. Hegemonic Masculinity: Rethinking the Concept. *Gender & Society*. 2005. Vol. 19, No. 6. С. 832.
42. Derrida J. *Writing and Difference* / пер. з франц. Київ : Основи. 2004. 319 с.
43. Floridi L. *Etica dell'intelligenza artificiale*. Львів : Видавництво УКУ. 2023. 301 с.
44. Fludernik M. *Towards a 'Natural' Narratology*. London : Routledge, 2001. 345 p.
45. Holmes J. *Gendered Discourse at Work*. 2008.
46. Holmes J., Meyerhoff M. *Language and Gender: An Advanced Resource Book*. London : Routledge, 2006.
47. Janette J. *Le discours narratif*. Київ : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2018. 284 с.
48. Jeané J. *Les Figure*. Т. 3. Париж : Seuil, 1985. 330 p.
49. Kristeva Y. *Semiotics*. Київ : Юніверс, 2008. 280 с.
50. Labov V., Waletzki J. Narrative Analysis: Oral Versions of Personal Experience. *Journal of Narrative Studies*, 1967, № 1. P. 12–44.
51. Lakoff R. *Language and Woman's Place*. New York : Harper & Row, 1975. С. 54.
52. Levant R. F., Wong Y. J. *The Psychology of Men and Masculinities*. 2017. 47 p.
53. Lyotard J. *La condition postmoderne: rapport sur le savoir*. Київ : Ніка-Центр, 2021. 152 p.
54. Lloyd G. *The Man of Reason: "Male" and "Female" in Western Philosophy*. London : Routledge. 1984.
55. Mezei K. (Ed.). *Ambiguous Discourse: Feminist Narratology and British Women Writers*. *University of North Carolina Press*. 1996.
56. Miller M. *Feminine Subjects in Masculine Fiction: Modernity, Will and Desire, 1870–1910*. London : *Palgrave Macmillan*. 2013.
57. Morales A. *Narrative, Identity, Culture*. London : *Routledge*. 2020. 228 p.

58. Page R. E. *Literary and Linguistic Approaches to Feminist Narratology*. *Palgrave Macmillan*. 2006.
59. Polkinghorne D. *Narrative Knowing and Human Sciences*. New York : *SUNY Press*. 1988. 256 p.
60. Rabinovich E., Gonen H., Stevenson S. Pick a Fight or Bite your Tongue: Investigation of Gender Differences in Idiomatic Language Usage. *Proceedings of the 28th International Conference on Computational Linguistics*. 2020.
61. Ryan M.L. *Narrative Across Media*. London : *University of Nebraska Press*. 2004. 368 p.
62. Sommers M. The Narrative Constitution of Identity. *Theory and Society*. 1994. № 23. P. 605–649.
63. Sunderland J. *Language and Gender: An Advanced Resource Book*. London : *Routledge*. 2006. 67 p.
64. Tannen D. *Gender and Discourse*. Oxford : *Oxford University Press*. 1994.
65. Tannen D. *You Just Don't Understand: Women and Men in Conversation*. New York : *Ballantine Books*. 1990. 176 p.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРОВАНОГО МАТЕРІАЛУ

1. Diaz H. Trust. Riverhead Books, 2022. 416 p.

ДОДАТКИ

Додаток А

Стилістичний аналіз чоловічого наративу

Наведений нижче перелік систематизує стилістичні засоби, характерні для наративного голосу чоловічого оповідача у романі *Trust*.

1. Метонімія

Метонімія використовується для позначення соціальних інституцій, масових явищ або фінансових структур через одиничні референти.

1. «The Street reacted nervously» - позначення фінансового ринку як “Street”.
2. «The papers attacked again» - преса як колективний агент.
3. «His name opened doors» - ім'я функціонує як символ статусу.
4. «She became the talk of the town» - місто у значенні соціального дискурсу.
5. «The board demanded answers» - рада директорів як колективне тіло влади.

2. Метафора

Метафори відображають раціональний, структурований і водночас дистанційований характер чоловічого наративу.

1. «Success was a fortress» - успіх як захисна структура.
2. «He drowned in numbers» - навантаження роботою.
3. «Her silence was a locked room» - недоступність співрозмовниці.
4. «The market held its breath» - нестабільність фінансової системи.
5. «His mind was a steel trap» - чіткість аналітичного мислення.

3. Порівняння

Порівняння підкреслюють прагматичність, тверезу оцінку ситуацій та схильність до раціоналізації.

1. «Cold as a banker's handshake.»
2. «Fragile like thin porcelain.»

3. «The truth disappeared like smoke.»
4. «He worked like a machine.»
5. «Words fell like heavy stones.»

4. Епітет

Епітети виконують функцію оцінної характеристики економічної реальності та міжособистісних взаємодій.

1. «Relentless market forces.»
2. «Calculating presence.»
3. «Impeccable public image.»
4. «Unforgiving financial climate.»
5. «Fragile emotional balance.»

5. Антитеза

Антитези структурують оповідь і демонструють внутрішні конфлікти персонажа.

1. «Public triumph, private misery.»
2. «Numbers speak, people remain silent.»
3. «Strength of reputation vs weakness of truth.»
4. «Visible success, invisible decay.»
5. «External order, internal chaos.»

6. Анафора

Анафора використовується для створення ритмічності та для структурного підсилення повторюваних думок.

1. «I calculated the risks. I calculated the costs. I calculated the outcomes.»
2. «He waited for progress, waited for signals, waited for confirmation.»
3. «They questioned decisions, questioned motives, questioned integrity.»
4. «Nothing moved, nothing shifted, nothing improved.»

5. «I knew the rules, knew the players, knew the price.»

7. Епаналепсис

Зворотні повтори підкреслюють циклічність економічних процесів та психологічних станів.

1. «Money created power, and power created money.»
2. «Doubt triggered fear, and fear triggered doubt.»
3. «Secrets protected silence, and silence protected secrets.»
4. «Reputation shaped history, and history shaped reputation.»
5. «Control demanded discipline, and discipline demanded control.»

8. Градація

Градаційні структури формують драматичний ефект у зображенні процесів накопичення напруги.

1. «The silence grew heavy, suffocating, unbearable.»
2. «He worked harder, faster, relentlessly.»
3. «Rumors spread, expanded, intensified.»
4. «He rose from clerk to manager to legend.»
5. «Suspicion turned to concern, concern to fear, fear to panic.»

9. Антиклімакс

Антиклімакс контрастує грандіозні масштаби діяльності з побутовими невдачами.

1. «He influenced markets - and lost his own glasses.»
2. «He shaped policies - and feared a single question from her.»
3. «He mastered crises - but not conversations.»
4. «He predicted collapses - except his own.»
5. «He spoke to governments - but not to his wife.»

10. Оксюморон

Оксюморон показує парадоксальність його мислення та ситуацій, у яких він перебуває.

1. «Controlled chaos.»
2. «Silent tension.»
3. «Delicate strength.»
4. «Loud emptiness.»
5. «Calculated passion.»

11. Перифраз

Використовується для позначення персонажів і явищ через описові обхідні конструкції.

1. «The man who dictated the market» - замість імені головного інвестора.
2. «The woman behind the silence» - заміна імені дружини.
3. «The voice shaping the narrative» - автор мемуарів.
4. «The architects of public opinion» - фінансисти та журналісти.
5. «The one who watched without speaking» - спостерігач у домі.

12. Літота

Створює ефект заниження для демонстрації стриманості, властивої чоловічому голосу.

1. «The situation was not pleasant» - про кризу.
2. «It was not entirely unexpected» - про раптове падіння акцій.
3. «She was not indifferent» - про емоційну реакцію дружини.
4. «He was not inexperienced» - про власні досягнення.
5. «The losses were not negligible» - про фінансові втрати.

13. Гіпербола

Підсилює драматичність економічних та особистісних ситуацій.

1. «Endless calculations filled my days.»
2. «The whole world seemed to collapse overnight.»

3. «He worked to the point of vanishing.»
4. «Rumors multiplied faster than numbers.»
5. «She waited for an eternity.»

14. Іронія

Передає дистанційованість наратора та його скепсис.

1. «A perfect marriage, according to the papers.»
2. «The investors suddenly 'remembered' their moral principles.»
3. «She seemed 'perfectly fine' in her silence.»
4. «The crisis was 'unexpected', after months of warnings.»
5. «My honesty was praised - behind closed doors.»

15. Синекдоха

Частина позначає ціле або навпаки.

1. «A hundred hands pointed at me» - про натовп критиків.
2. «All eyes turned to the numbers» - увага суспільства.
3. «The wheels began to move» - запуск механізму системи.
4. «He had mouths to feed» - фінансова відповідальність.
5. «Cold shoulders greeted me» - відчуження колег.

16. Алюзія

Інтелектуальні посилення, характерні для освіченого чоловічого оповідача.

1. Натяк на Рузвельта у контексті політики економії.
2. Посилання на міф про Мідаса, описуючи гіперкапіталізм.
3. Алюзія на Гамлета - «the hesitation that ruined kings».
4. Натяк на біблійний мотив жертви у фінансових рішеннях.
5. Алюзія на Гетсбі - «a man built from numbers».

17. Риторичне запитання

Відображає внутрішні сумніви та самопереконавання.

1. «Who else would have taken responsibility?»
2. «What choice did I have?»
3. «Was silence not a form of loyalty?»
4. «Could numbers ever lie?»
5. «Did success not demand sacrifices?»

18. Риторичне звертання

Звернення до абстрактних понять або відсутніх осіб.

1. «Oh, markets, how fickle you are.»
2. «My dear reputation, you cost too much.»
3. «Truth, where were you when I needed you?»
4. «Silence, my old companion.»
5. «Legacy, what shape will you take?»

19. Інверсія

Порушення прямого порядку слів з метою підкреслення елементів фрази.

1. «Rarely had I seen such panic.»
2. «Never had she looked so distant.»
3. «Only then did the numbers speak clearly.»
4. «Seldom did investors agree so quickly.»
5. «Not once had I hesitated.»

20. Полісиндетон

Кількаразове повторення сполучників.

1. «He bought and sold and calculated and predicted.»
2. «She waited and watched and listened.»
3. «It was slow and heavy and exhausting.»
4. «He rose and fell and rose again.»
5. «They questioned and doubted and accused.»

Додаток Б

СТИЛІСТИЧНІ ЗАСОБИ ЖІНОЧОГО НАРАТИВА

*Аналіз заснований на жіночому голосі у романі **Trust** Гернана Діаза (записки Мілдред / автобіографія / реконструйовані фрагменти).*

1. Метафора

Використовується для опису внутрішніх станів, емоцій, психологічного тла.

1. «Her thoughts drifted like faint lights in fog.»
2. «Silence wrapped itself around her like cloth.»
3. «Her mind was a locked garden.»
4. «Time dissolved into a soft haze around her.»
5. «Her fear curled inside her like smoke.»

2. Порівняння

Порівняння підкреслюють чуттєвість і делікатність сприйняття.

1. «She felt transparent like thin glass.»
2. «He spoke to her gently, as if to a child.»
3. «Her memories slipped away like water.»
4. «Her calmness settled like dust.»
5. «She moved lightly, like a shadow.»

3. Епітет

Систематично використовується для створення емоційно забарвленої атмосфери.

1. «Soft, hesitant steps.»
2. «Quiet, flickering thoughts.»
3. «Delicate emotional balance.»
4. «Persistent, aching loneliness.»
5. «Transparent vulnerability.»

4. Анафора

Ритмізація внутрішніх монологів.

1. «She waited for clarity, waited for peace, waited for him.»
2. «She remembered the voice, remembered the room, remembered the cold.»
3. «Nothing explained itself, nothing aligned, nothing settled.»
4. «She watched the days fade, watched the seasons shift, watched herself change.»
5. «She knew the silence, knew the distance, knew the price.»

5. Епіфора

Підсилення емоційних станів повтором у кінці фраз.

1. «She felt a quiet pull inside her, a painful pull.»
2. «The world narrowed to a small point, a trembling point.»
3. «She lived in uncertainty, constant uncertainty.»
4. «He spoke without warmth, no warmth.»
5. «She waited in the dark, the familiar dark.»

6. Полісиндетон

Створює ефект наростання емоційних образів.

1. «She watched and waited and feared and hoped.»
2. «The room felt heavy and cold and silent.»
3. «She walked slowly and softly and carefully.»
4. «He spoke quietly and distantly and formally.»
5. «Her thoughts circled restlessly and painfully and endlessly.»

7. Асиметричний синтаксис

Передає зламність її внутрішнього мовлення.

1. «She wanted to explain. Something. Anything.»
2. «He asked. She nodded. Words failed.»
3. «The truth felt close. Then gone.»

4. «Her strength faltered. Briefly.»
5. «She tried to speak. Couldn't.»

8. Оксюморон

Показує дуальність її внутрішніх переживань.

1. «Quiet turmoil.»
2. «Painful calm.»
3. «Soft resistance.»
4. «Silent fear.»
5. «Gentle despair.»

9. Антитеза

Контраст між зовнішнім образом і внутрішнім життям.

1. «She looked composed, felt unsteady.»
2. «He spoke confidently, she trembled silently.»
3. «Her world appeared orderly, her thoughts chaotic.»
4. «She smiled softly, she suffered deeply.»
5. «The days seemed calm, her nights were restless.»

10. Метонімія

1. «The house swallowed her silence.»
2. «The mirror offered no answers.»
3. «The world outside pressed on her chest.»
4. «The letters brought unease.»
5. «The room held its breath with her.»

11. Синекдоха

1. «Her hands froze» - позначає загальне скування.
2. «His voice pierced her» - голос як втілення влади.
3. «Her eyes dimmed» - втрата життєвості.
4. «His footsteps ruled the house.»

5. «Her shoulders bore the silence.»

12. Літота

1. «She was not entirely certain.»
2. «The pain was not insignificant.»
3. «He was not always harsh.»
4. «Her distress was not unnoticed.»
5. «The distance was not small.»

13. Гіпербола

1. «The silence lasted an eternity.»
2. «Her fear expanded to fill the room.»
3. «The expectation weighed like a mountain.»
4. «Every second stretched endlessly.»
5. «Her loneliness consumed everything.»

14. Іронія

1. «A perfect marriage, she was told.»
2. «She was ‘well cared for’, according to outsiders.»
3. «Her quietness was mistaken for contentment.»
4. «Her isolation was considered a privilege.»
5. «He called her ‘free’ in the most restrictive sense.»

15. Інверсія

1. «Never had she felt so unseen.»
2. «Only once did she raise her voice.»
3. «Rarely did he notice her hesitation.»
4. «Little did she know the truth.»
5. «Hardly could she breathe.»

16. Риторичне запитання

1. «What remained of her voice?»

2. «Who would hear her now?»
3. «Why must silence always cost so much?»
4. «What did he expect her to become?»
5. «Was obedience the only language left?»

17. Риторичне звертання

1. «Oh silence, my oldest companion.»
2. «Dear memory, do not fade now.»
3. «Loneliness, you follow too closely.»
4. «Uncertainty, leave me be.»
5. «Hope, stay a little longer.»

18. Алітерація

1. «Soft steps stirred stillness.»
2. «Faint fears folded inward.»
3. «Silent shadows shifted.»
4. «Trembling thoughts tangled.»
5. «Wandering whispers wavered.»

19. Асонанс

1. «Her breathing rose and fell in slow waves.»
2. «The room echoed with low, slow tones.»
3. «A pale haze lay over her days.»
4. «She waited, weighted by sorrow.»
5. «Quiet pain remained.»

20. Символізм

1. Світло як метафора надії.
2. Дзеркало як символ самоусвідомлення.
3. Вікно як символ недосяжної свободи.
4. Тінь як стан тривоги.
5. Папір як символ її німої історії.

21. Перифраз

1. «The woman in the corner room» - про себе.
2. «The keeper of silence.»
3. «The unseen observer.»
4. «The one who waited.»
5. «The quiet presence in the house.»

22. Еліпсис

1. «She wanted to speak... but.»
2. «He entered - she froze.»
3. «She listened... nothing came.»
4. «If only she could...»
5. «He asked; she... nodded.»

23. Катахреза

1. «Her silence screamed.»
2. «Her hope bled out.»
3. «Her thoughts fractured.»
4. «Her calm shattered.»
5. «Her heart folded inward.»

24. Паралелізм

1. «She stood by the window; he stood in the doorway.»
2. «She feared the truth; he feared discovery.»
3. «She carried doubt; he carried pride.»
4. «She listened; he lectured.»
5. «She softened; he hardened.»

25. Димінутивність

1. «Her little steps echoed faintly.»
2. «A small tremor in her voice.»

3. «A slight movement of her hands.»
4. «A tiny breath of hope.»
5. «A faint shimmer of resolve.»

26. Контекстуальна метафора пам'яті

1. Memory is like a fog.
2. Memory is like a fragile paper.
3. Memory is like a thread that breaks.
4. Memory is like a wet chalk.
5. Memory is like a fragile light.

27. Уточнення

1. «She felt uneasy - deeply uneasy.»
2. «The silence grew - heavy, oppressive.»
3. «Her doubt increased - slowly but consistently.»
4. «He moved closer - too close.»

28. Психонім

1. «The pressing feeling.»
2. «The trembling thought.»
3. «The shadow inside her.»
4. «The quiet ache.»
5. «The cold realization.»

Додаток В

Таблиця В.1

Стилістичні засоби чоловічого наративу в романі *Trust*

Категорія стилістичного засобу	Приклад	Функція у чоловічому наративі	Кількість вживань у тексті
Метафора (структурна, технократична)	“The market was a constellation whose patterns could be read.”	Раціоналізує реальність, подає світ як систему закономірностей	12
Метафора архітектури/структури	“Each decision became a pillar supporting the structure.”	Підкреслює стабільність, упорядкованість, логічність	9
Метонімія (уособлення ринку/системи)	“The market reacted.”	Робить фінансову систему суб’єктом, зменшує роль емоцій	7
Порівняння (аналітичне)	“Capital moved like a disciplined current.”	Передає контрольованість процесів, логічну передбачуваність	5
Антитеза	“Risk was not chaos but structure misunderstood.”	Формує раціональний контраст: порядок vs. непорядок	6
Паралелізм	“No variable escaped, no deviation remained.”	Створює ритм, підкреслює системність мислення	8
Градація	“Order required discipline; discipline required sacrifice.”	Відображає логіку поступового посилення тези	4
Анафора	“Not by sentiment, not by impulse, but by reason.”	Акцентує раціональність, виділяє ключову категорію	5
Еліпсис (алгоритмічний)	“Predict, adjust, execute.”	Складає мовлення у формі інструкції,	6

		підсилює діловий стиль	
Пасив як стилістичний прийом	“Every proposal was evaluated.”	Знімає особисту відповідальність, формує безособовість	10
Риторичні конструкції логічного типу	“Therefore the model remained stable.”	Вибудовують причинно-наслідкові зв’язки, характерні для аналітичного мислення	7
Повтори категорій (стилістичне дублювання)	“Order, structure, control.”	Підкреслює ключові концепти наративу	11

Додаток Г

Таблиця Г.1.

Стилістичні засоби жіночого наративу в романі *Trust*

Категорія стилістичного засобу	Приклад	Функція у жіночому наративі
Метафора (емоційно-психологічна)	“Silence grew roots inside me.” “Fear coiled quietly around my heart.”	Передає внутрішній біль, психологічне занурення
Метафора тілесного/чуттєвого досвіду	“Every memory pulsed with an ache.” “The truth burned against my skin.”	Показує тілесність переживань, чуттєву вразливість
Метафора емоційного стану як предмета	“Hope was a fragile thread I held onto.” “My anger was a locked box I couldn’t open.”	Відтворює тендітність емоцій, їхню крихкість
Порівняння (образне, емоційне)	“Thoughts fluttered like trapped birds.” “My thoughts scattered like frightened fireflies.”	Візуалізує розгубленість, нестабільність переживань
Порівняння з природними явищами	“My thoughts drifted like petals in the wind.” “Her calm spread through me like early morning fog.”	Підсилює вразливість, нестійкість емоцій
Гіпербола	“His words fell like shards of glass.” “The silence crushed me.”	Підкреслює інтенсивність болю, драматизм
Символ	“A fragile thread of hope.” “A small flame of trust.”	Концептуалізує провідну емоцію, надає їй знаковості
Антитеза	“I wanted to speak, yet I remained silent.” “I wanted to run, yet I stood still.”	Передає внутрішній конфлікт, роздвоєність почуттів

Антитеза подвійного типу	“Neither present nor lost, neither mine nor his.” “Not broken, not whole; not hers, not mine.”	Демонструє кризу ідентичності, емоційний хаос
Градація емоцій	“I waited, hoped, trembled.” “I noticed, I feared, I panicked.”	Відтворює посилення емоцій, динаміку переживань

Додаток Д

Таблиця Д.1

Контрасти та спільні риси наративів у романі *Trust*

Елемент	Чоловічий наратив	Жіночий наратив	Коментар / функція
Лексика	терміни, фінанси	емоційна, психологічна	Показує сферу діяльності та внутрішній стан героїв
Синтаксис	складнопідрядні, пасивні конструкції	короткі речення, інверсія, риторичні питання	Формує раціональність vs емоційність, контроль vs суб'єктивність
Тропи	метафори контролю та системності	метафори емоцій, порівняння, гіперболи	Відображають світосприйняття та образність
Фігури	повтори, антитези	повтори, антитези, паралелізми	Створюють ритм, підкреслюють контрасти та структуру
Авторський стиль	збережений	збережений	Незважаючи на відмінності, обидва наративи демонструють увагу до деталей, художню образність, ритмічність тексту та інтертекстуальні посилання